

Проект Закону про іноземних агентів

У проекті закону передбачається ввести окреме поняття для громадських об'єднань з іноземною підтримкою, під яке підпадають організації, яка отримує від іноземців більше 50% всього фінансування або обсяг річної підтримки з-за кордону перевищує 50 тис. євро; організація також підпадає під визначення «громадського об'єднання з іноземною

підтримкою», якщо вона займається перерахованими в проекті суспільно-політичними питаннями (наприклад конституційної політики тощо) або зовнішньої політики тощо) або намагається впливати на формування державної політики; Інформаційні матеріали в рамках проектів з іноземною підтримкою мають відповідно маркуватися, а їхні копії треба надсилати в Мін'юст; передбачено особливе звітування про джерела фінансування та напрямки діяльності таких об'єднань за згодою матимуть проходити поліграф щодо можливості зради державних інтересів країни; обсяги фінансування та напрямки діяльності стосуються і благодійних організацій.

У проекті закону передбачається ввести окреме поняття для громадських об'єднань з іноземною підтримкою, під яке підпадають організації, яка отримує від іноземців більше 50% всього фінансування або обсяг річної підтримки з-за кордону перевищує 50 тис. євро; організація також підпадає під визначення «громадського об'єднання з іноземною

суспільної (наприклад конституційної політики тощо) або зовнішньої політики тощо) або намагається впливати на формування державної політики; Інформаційні матеріали в рамках проектів з іноземною підтримкою мають відповідно маркуватися, а їхні копії треба надсилати в Мін'юст; передбачено особливе звітування про джерела фінансування та напрямки діяльності таких об'єднань за згодою матимуть проходити поліграф щодо можливості зради державних інтересів країни; обсяги фінансування та напрямки діяльності стосуються і благодійних організацій.

Проект Закону про люстрацію вихідців із громадського сектору

Отримання особами, які претендують на зайняття посад, держави або місцевого самоврядування, зараз або в минулому допомоги від іноземних суб'єктів (держав, фізичних чи юридичних осіб) істотно знижує рівень довіри до таких осіб, до їхньої здатності віддано служити інтересам держави і у випадку конфлікту між інтересами України та іноземних суб'єктів слугувати саме інтересам держави, а не осіб, які здійснювали фінансування їхньої діяльності.

Аналогічна заборона передбачається також для осіб, які систематично (більше трьох разів на рік) у період останніх 10 років перед днем призначення (обрання) на посаду, щодо якої здійснюється заходи з очищення влади (люстрації), виконували роботи, надавали послуги чи будь-яким іншим чином залучалися до діяльності відповідного громадського об'єднання.

Отримання особами, які претендують на зайняття посад, держави або місцевого самоврядування, зараз або в минулому допомоги від іноземних суб'єктів (держав, фізичних чи юридичних осіб) істотно знижує рівень довіри до таких осіб, до їхньої здатності віддано служити інтересам держави і у випадку конфлікту між інтересами України та іноземних суб'єктів слугувати саме інтересам держави, а не осіб, які здійснювали фінансування їхньої діяльності.

Люстраційна заборона передбачається для осіб, які займають чи займали посаду керівника, входили до складу органу управління або були членами громадського об'єднання, іншого підприємницького товариства, яке безпосередньо або через будь-яких третіх осіб отримувало кошти, майно, послуги чи будь-яким іншим чином залучалося до діяльності відповідного громадського об'єднання, іншого підприємницького товариства, яке безпосередньо або через будь-яких третіх осіб отримувало кошти, майно, послуги чи будь-яким іншим чином залучалося до діяльності відповідного громадського об'єднання.

Люстраційна заборона передбачається для осіб, які займають чи займали посаду керівника, входили до складу органу управління або були членами громадського об'єднання, іншого підприємницького товариства, яке безпосередньо або через будь-яких третіх осіб отримувало кошти, майно, послуги чи будь-яким іншим чином залучалося до діяльності відповідного громадського об'єднання.

Активізм 2020:

МОНІТОРИНГОВА ДОПОВІДЬ ЩОДО ПЕРЕСЛІДУВАНЬ АКТИВІСТІВ І ПРАВОЗАХИСНИКІВ

КВІТЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 2020 РОКУ

Активізм 2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників на підконтрольній уряду території України (квітень–червень 2020 року) / А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкіна. – Київ: ZMINA, 2020. – 40 с.

Доповідь підготовлена Центром прав людини ZMINA в рамках проєкту «Підвищення ролі та захисту правозахисників в Україні» в партнерстві з Нідерландським Гельсінським комітетом за фінансової підтримки Європейського Союзу.

За допомогу в підготовці моніторингової доповіді ми щиро вдячні Ганні Рожковій, Катерині Помазанній та Сергію Перникозі з Асоціації УМДПЛ, Ользі Решетиловій з Української Гельсінської спілки з прав людини, Любові Галан з групи спостереження «Озон», представниці Центру громадянських свобод, а також Михайлу Лебедю з ГО «Правозахисна ініціатива».

Погляди авторів доповіді не відображають офіційної позиції Європейського Союзу.

Центр прав людини ZMINA працює у сфері захисту свободи слова, свободи пересування, протидії дискримінації, попередження тортур і жорстокого поводження, боротьби з безкарністю, підтримки правозахисників і громадських активістів на території України, включно з окупованим Кримом, а також захисту прав осіб, які потерпіли внаслідок збройного конфлікту. Організація проводить інформаційні кампанії, освітні програми, працює над моніторингом і документуванням випадків порушень прав людини, готує дослідження, аналітику й домагається змін завдяки національній та міжнародній адвокації.

Ця публікація може містити натуралістичні описи інцидентів чи постраждалих від нападів і переслідувань, що можуть шокувати, вразити або схвилювати деяких читачів.

Детальніше про Центр прав людини ZMINA та його діяльність:

zmina.ua

zmina.info

Контакти для зауважень і пропозицій

Електронна пошта: ly@humanrights.org.ua

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТОДОЛОГІЯ	5
СИТУАЦІЯ І ТРЕНДИ	6
Ситуація в другому кварталі 2020 року	6
Результати за перше півріччя 2020 року	7
• Види переслідування	7
• Географічний розподіл	7
• Види діяльності	8
Визначальні тенденції	9
Загрози законодавчого обмеження свободи об'єднань і асоціацій	9
Розслідування та судовий розгляд резонансних справ стосовно громадських активістів	12
• Справа Сергія Стерненка	13
• Справа Катерини Гандзюк	13
• Справа Ірини Ноздровської	14
Незаконні дії поліції під час мирних зібрань	14
СТИСЛИЙ ОГЛЯД ІНЦИДЕНТІВ	16

ВСТУП

Команда Центру прав людини ZMINA рада представити моніторингову доповідь щодо тиску й переслідування активістів у другому кварталі 2020 року, що створена в рамках проєкту «Підвищення ролі та захисту правозахисників в Україні». Цей проєкт ZMINA реалізує в партнерстві з Нідерландським Гельсінським комітетом за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Мета цієї доповіді – оцінка ситуації щодо переслідування й тиску на громадських активістів протягом квітня–червня 2020 року, опис нових інцидентів і нововиявлених обставин у попередніх справах нападів на правозахисників, що стали відомі в цей період.

Це дослідження доповнює і розширює матеріали, викладені в попередній моніторинговій доповіді¹, що охоплює перший квартал 2020 року.

Зважаючи на існування гострої потреби захисту суб'єктів громадянського суспільства, виявлення прогалин у законодавстві та діяльності органів правопорядку, основним призначенням цього дослідження є надання повної та актуальної інформації про ситуації з переслідуванням і тиском на правозахисників та громадських активістів на підконтрольній уряду території України представникам влади, масмедіа, міжнародних місій, партнерам і широкому загалу.

У контексті децентралізації, мобілізації зусиль у солідарній боротьбі з наслідками пандемії COVID-19, соціально-економічних пертурбацій тема переслідування активістів і правозахисників, а також безкарності за такі переслідування набуває посиленої актуальності для просування й відстоювання стандартів прав людини, пильнування за виконанням державою власних зобов'язань і захисту суспільних інтересів.

Сподіваємося, що інформація, описана в доповіді, буде корисною для аналізу й висновків про безпековий клімат для правозахисників і громадських активістів.

¹ Див. Активізм-2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників / ZMINA: <https://zmina.ua/publication/aktyvizm-2020-monitoryngova-dopovid-shhodo-peresliduvan-aktyvistiv-i-pravozahysnykiv/>

МЕТОДОЛОГІЯ

Загальна методологія моніторингу ґрунтується на напрацюваннях Центру прав людини ZMINA з моніторингу й документування, що схвалені Коаліцією на захист громадянського суспільства², а також на методології, що використовувалася під час укладання аналітичної доповіді³ «Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2019 році».

Ця доповідь містить опис випадків нападів, переслідування й тиску на правозахисників та громадських активістів на підконтрольних уряду України територіях, що відбулися протягом квітня–червня 2020 року, а також нововиявлених у цей час обставин у справах щодо подібних інцидентів за період січня–березня 2020 року.

Більш детально з методологією дослідження, а також переліком інцидентів за попередній період можна ознайомитися в доповіді «Активізм-2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників»⁴.

² Див. Методологія документування / Коаліція на захист громадянського суспільства, 20.11.2018: <http://cs-coalition.org/ua/dokumenty/metodolohiia-dokumentuvannia>

³ Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2019 році: аналітична доповідь / М. Лаврінок, В. Ліхачов; ред. Т. Печончик; Українська Гельсінська спілка з прав людини, ZMINA, Truth Hounds. — Київ, 2020. — 88 с. <https://zmina.ua/publication/stanovyshhe-pravozahysnykiv-ta-gromadskyh-aktyvistiv-v-ukrayini-u-2019-rocz-analitychna-dopovid/>

⁴ Див. Активізм-2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників / ZMINA: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2020/04/aktyvizm2020_monitoryngova-dopovid.pdf (с. 5–8)

СИТУАЦІЯ І ТРЕНДИ

СИТУАЦІЯ В ДРУГОМУ КВАРТАЛІ 2020 РОКУ

За другий квартал 2020 року було зафіксовано 22 випадки переслідування активістів на підконтрольній Україні території: 7 – у квітні, 6 – у травні та 9 – у червні.

Найбільше серед них трапилось у Києві (11), на Одещині (3), Харківщині (2) та Донеччині (2). Також по одному випадку за моніторинговий період – у Київській, Житомирській, Дніпропетровській та Львівській областях.

Серед усіх зафіксованих випадків 5 стосувалися знищення чи пошкодження майна активістів, 4 – фізичної агресії щодо них, зокрема, з використанням вибухівки, 3 – погроз та інших форм тиску. Ще 3 випадки мали ознаки юридичного переслідування, і по два відповідно було класифіковано як порушення приватності й незаконне затримання чи обшук.

Найбільш ризиковими видами діяльності серед такої, яку вдається однозначно класифікувати, залишається антикорупційна (5 інцидентів), протидія незаконній забудові (2), захист прав ЛГБТ+ (2) та захист прав жінок (1).

5 випадків серед описаних за другий квартал 2020 року так чи інакше стосувалися карантину: у трьох поліція складала протоколи про адміністративне правопорушення на активістів (більшість із них була пізніше виправдана в суді), у двох випадках активісти зазнали нападів через те, що повідомляли про порушення карантину.

У квітні⁵ 2020 року громадська організація «Лабораторія цифрової безпеки» нарахувала 8 інцидентів, де постраждалими виступали громадські активісти або журналісти: 2 злами облікових записів, 4 фішингових листи, ще 2 інциденти були пов'язані з тиском і залякуванням: на активіста після оприлюднення його мобільного номера та на журналістку з метою ввести її в оману, нібито її обліковий запис у Telegram зламано.

У травні 2020 року дослідники згаданої організації повідомили про 9 випадків: 3 спроби зламу облікових записів у соціальних мережах (1 успішна), кілька випадків блокування фейсбук-акаунтів, фішингову атаку, а також спробу зламу онлайн банківського акаунта активіста після оприлюднення його мобільного номера⁶.

У червні 2020 року «Лабораторія цифрової безпеки» зафіксувала⁷ 3 інциденти – по одному випадку таргетованого фішингу Microsoft Office365 й Instagram та спробу зламу облікового запису Facebook шляхом скидання паролю.

⁵ Цифрові загрози для громадських активістів та журналістів: квітень 2020 / Лабораторія цифрової безпеки, 15 травня 2020 року: <https://dslua.org/publications/tsyvrovi-zahrozy-dlia-hromads-kykh-aktyvistiv-ta-zhurnalistiv-kviten-2020/>

⁶ Цифрові загрози для громадських активістів та журналістів: травень 2020 / Лабораторія цифрової безпеки, 16 червня 2020 року: <https://dslua.org/publications/tsyvrovi-zahrozy-dlia-hromads-kykh-aktyvistiv-ta-zhurnalistiv-traven-2020/>

⁷ Цифрові загрози для громадських активістів та журналістів: червень 2020 / Лабораторія цифрової безпеки, 15 липня 2020 року: <https://dslua.org/publications/tsyvrovi-zahrozy-dlia-hromads-kykh-aktyvistiv-ta-zhurnalistiv-cherven-2020/>

РЕЗУЛЬТАТИ ЗА ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ 2020 РОКУ

ВИДИ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Загалом за пів року було зафіксовано 48 випадків нападів і тиску на громадських активістів в Україні. З них 11 стосувалися фізичної агресії щодо активістів (у 2 випадках справи передані до суду), 8 – знищення чи пошкодження майна, 7 – залякування, погрози чи інших форм тиску.

6 інцидентів мають ознаки юридичного переслідування, 3 – незаконного затримання чи обшуку. По 4 були класифіковані відповідно як перешкоджання мирним зібранням та порушення приватності, 3 – як дискредитація та 2 – як перешкоджання діяльності громадської організації.

Фізичний напад												11
Знищення чи пошкодження майна											8	
Залякування, погрози та інші форми тиску										7		
Юридичне переслідування									6			
Перешкоджання мирним зібранням						4						
Порушення приватності						4						
Незаконне затримання чи обшук						3						
Дискредитація						3						
Перешкоджання діяльності громадської організації						2						

ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ

Територіально найбільше випадків було зафіксовано в Києві (23), на другому місці – Одеська область (5), третє ділять Донецька (3) та Київська (3) області. По два інциденти зафіксовано на Дніпропетровщині, Львівщині та Житомирщині. По одному – у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Рівненській і Чернівецькій областях.

ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ

За результатами піврічного спостереження, найбільш ризиковою діяльністю серед тих різновидів активізму, що вдається ідентифікувати за нашою методологією, залишається антикорупційна (9 випадків переслідування), захист прав ЛГБТ+ (5 інцидентів) та захист довкілля (4 випадки).

Один з найбільш кричущих випадків серед зафіксованих у моніторинговий період – спроба замаху на життя громадської активістки **Валентини Бучок** на Донеччині в червні 2020 року: невідомі заклали вибухівку на подвір'ї, де вона проживала з родиною в селі поблизу Костянтинівки. За словами жінки, аналогічний випадок трапився минулого року, але тоді її чоловік, військовослужбовець, виявив і знешкодив вибухівку. Водночас, як з'ясували журналісти, у поліції той випадок з невідомих причин був оформлений як «добровільна здача зброї чи вибухівки», а не замах на життя⁸.

Окрім того, продовжує розвиватися історія навколо провадження за звинуваченнями з боку позафракційного депутата Верховної Ради Андрія Деркача громадських активістів **Віталія Шабуніна** («Центр протидії корупції») та **Дмитра Шерембея** (БО «100 % ЖИТТЯ») у розкраданні коштів на суму 149 мільйонів доларів, що має ознаки політично мотивованого юридичного переслідування. У другому кварталі 2020 року до неї долучилась медійна складова із дискредитаційною кампанією.

У другому кварталі також продовжилося цькування в соцмережах правозахисника, співкоординатора проєкту «Без кордонів» **Максима Буткевича**. Моніторинг зафіксував нові дописи про нього (публікація фотографії) в телеграм-каналі ультраправого спрямування «Вольєр». Згаданий канал трансформував свою роботу, почавши менше оприлюднювати у відкритий доступ дані активістів, які після цього можуть стати об'єктами нападів, водночас анонсувавши, що робитиме це в закритому чаті. Є свідчення (див. розділ «Стислий огляд інцидентів»), що така діяльність наразі ведеться.

Окрім того, тривожною подією з точки зору протидії дискримінації є те, що 2 липня 2020 року Окружний адміністративний суд Києва відмовив у задоволенні адміністративного позову громадської організації «Ми є» до Чернівецької обласної ради через спробу останньої в 2018 році заборонити проведення заходів на ЛГБТІ-тематику⁹. Активісти вимагали визнати дії чиновників протиправними й такими, що підбурюють до дискримінації. Минула моніторингова доповідь¹⁰ Центру прав людини ZMINA зафіксувала повторну спробу – з боку Чернівецької міської ради – ухвалити згадане рішення, але тоді питання не виносилось на обговорення через запровадження карантину.

⁸ «Все тянется из «ДНР». В Донецкой области на растяжке подорвалась бывшая пленная «Изоляции» / Грати, 25 червня 2020 року: <https://graty.me/vse-tyanetsya-iz-dnr-v-doneczkoj-oblasti-na-rastyazhke-podorvalas-byvshaya-plennaya-izolyaczi/>

⁹ Єдиний реєстр судових рішень. Веб-сторінка: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90191887?fbclid=IwAR0FoRbBtsANSr4cdjij3CNBFGnUKXp0XLwwJmVvzd0FGPZ7GKq5KKTcrg>

¹⁰ Активізм-2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників (1 квартал 2020 року): <https://zmina.ua/publication/aktyvizm-2020-monitoryngova-dopovid-shhodo-peresliduvan-aktyvistiv-i-pravozahysnykiv/>

ВИЗНАЧАЛЬНІ ТРЕНДЕНЦІЇ

Упродовж другого кварталу 2020 року низка явищ продовжувала негативно впливати на загальну атмосферу для громадянського суспільства в Україні. Основним серед них була пандемія коронавірусу SARS-CoV-2, що стала причиною для звуження форм і можливостей роботи громадських організацій і окремих активістів. Крім того, протягом визначеного періоду продовжувала розгор-

татися (здебільшого через соціальні мережі та ЗМІ, відомі систематичним недотриманням журналістських стандартів) кампанія «проти соросят», що спрямована на дискредитацію громадянського суспільства й реформаторів у владі через асоціацію з особою американського бізнесмена й філантропа Джорджа Сороса. Насамперед ідеться про використання слова «соросята» низкою ЗМІ та політичних діячів у негативному контексті, а також оприлюднення неправдивих відомостей про громадські організації, персональних даних активістів, маніпулятивні твердження тощо. Метою такої кампанії є знищення довіри до громадських активістів та правозахисників, а також представників влади, які намагаються проводити реформи. *(Більш детально ці тренди описані в попередньому моніторинговому огляді¹¹).*

Крім того, у другому кварталі 2020 року окремі народні депутати України продовжили практику реєстрації в парламенті законопроектів, що містять недемократичні обмеження свободи об'єднань і асоціацій. Так, услід за проектами законів, що прирівнювали адвокаційну діяльність громадських організацій до лобізму, з'явилися нові – про іноземних агентів, про люстрацію вихідців із громадського сектору тощо.

Незважаючи на введення урядом жорстких карантинних обмежень упродовж квітня–травня 2020 року, в Україні відбувалися мирні зібрання, частина акцій протесту стосувалися кримінального переслідування громадського активіста з Одеси Сергія Стерненка, а також мітингувальники вимагали відставки міністра внутрішніх справ України Арсена Авакова. Дії поліції під час цих мирних зібрань не завжди були законними та пропорційними.

Більш детальний аналіз окреслених трендів наводиться нижче.

ЗАГРОЗИ ЗАКОНОДАВЧОГО ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ОБ'ЄДНАНЬ І АСОЦІАЦІЙ

Під час другого кварталу 2020 року у Верховній Раді України було зареєстровано низку законопроектів, що є загрозливими для громадянського суспільства, порушують Конституцію і міжнародні зобов'язання України й неправомірно обмежують свободу об'єднань та асоціацій в Україні. Більшість з них були розроблені не для регулювання конкретно громадянського суспільства, адже стосуються інших сфер. Однак деякі положення цих документів прямо чи опосередковано впливають на діяльність громадських організацій та громадянські свободи загалом. Крім того, частина подібних ініціатив синхронізується з дискредитаційною кампанією проти «соросят» і антизахідною риторикою, яку розгортає частина політичних сил.

У цілому протягом першого півріччя 2020 року в українському парламенті було зареєстровано щонайменше 8 законопроектів, що є дискримінаційними стосовно громадських організацій та активістів і несуть ризики для вільного розвитку громадянського суспільства в Україні, оскільки прирівнюють адвокаційну діяльність ОГС до комерційного лобізму, передбачають люстрацію вихідців з громадського сектору або введення поняття «іноземних агентів», забороняють гро-

¹¹ Див. Активізм-2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників / ZMINA: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2020/04/aktivizm2020_monitoryngova-dopovid.pdf (с. 12–14)

мадським активістам проводити акції протесту біля судів, запроваджують «перевірки на поліграфі» для громадських активістів тощо. Ці проекти законів унесені народними депутатами від трьох політичних фракцій: «Слуга народу», «Батьківщина» та «Опозиційна платформа – За життя», зокрема, ідеться про:

1. Проект Закону про державну реєстрацію суб'єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні (№ 3059 від 11.02.2020). Автори: Юлія Тимошенко, голова депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»; Сергій Власенко, член депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».
2. Проект Закону про лобізм (№ 3059-1 від 28.02.2020). Автори: Олександр Дубінський та Ольга Василевська-Смаглюк, члени депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
3. Проект Закону про лобістську діяльність (№ 3059-3 від 03.03.2020). Автори: Денис Монастирський та Павло Фролов, члени депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
4. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення рівних прав та можливостей громадян із представництва у наглядових радах та органах правління державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків та справедливого формування і ефективної діяльності таких наглядових рад із врахуванням національних інтересів України (№ 3193-1 від 17.03.2020). Автори: Андрій Деркач, позафракційний; Олександр Дубінський, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
5. Проект Закону про внесення змін до статті 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо заборони проведення мітингів біля будівель судів (№ 3291 від 30.03.2020). Автор – Сергій Демченко, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
6. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави) (№ 3326 від 13.04.2020). Автор – Федір Христенко, член депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».
7. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою) (№ 3564 від 29.05.2020). Автор – Олександр Дубінський, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
8. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо заборони фінансування органів влади та їх посадових (службових) осіб з-за кордону та заборони найвищим посадовим особам держави мати громадянство (підданство) іноземної держави (№ 3572 від 02.06.2020). Автор – Вадим Рабінович, співголова депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

Крім того, зареєстровано ще один законопроект, що ускладнює роботу правозахисних організацій, які працюють із тематикою протидії дискримінації, захисту прав жінок і ЛГБТ-спільноти:

9. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо встановлення кримінальної відповідальності за публічні заклики та / або пропаганду відмови від народження дітей, руйнування інституту сім'ї, позашлюбних і протиприродних статевих відносин та розпусти) (№ 3316-1 від 24.04.2020). Автор – Олег Волошин, член депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

Нижче наведено стислий огляд законопроектів, зареєстрованих у другому кварталі 2020 року, що становлять загрозу для громадянського суспільства.

Законопроект про люстрацію вихідців із громадського сектору

13 квітня 2020 року член фракції **«Опозиційна платформа – За життя» Федір Христенко** подав законопроект **№ 3326** «Про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави)», що передбачає люстрацію представників органів влади, які є вихідцями з громадського сектору.

Згідно з цим документом люстрація поширюється на осіб, які впродовж останніх 10 років обіймали посаду керівника або були членом громадської організації чи об'єднання, які отримували фінансування з будь-якого джерела, розташованого за межами України, а також на тих фахівців, які більш ніж тричі на рік надавали таким організаціям послуги або виконували для них певну роботу. Законопроект суперечить стандартам прав людини та є дискримінаційним стосовно громадських активістів.

Законопроект про криміналізацію «руйнування сім'ї»

24 квітня 2020 року член депутатської фракції політичної партії **«Опозиційна платформа – За життя» Олег Волошин** подав проєкт Закону **№ 3316-1** «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо встановлення кримінальної відповідальності за публічні заклики та / або пропаганду відмови від народження дітей, руйнування інституту сім'ї, позашлюбних і протиприродних статевих відносин та розпусти)».

Фактично документ копіює зареєстрований раніше проєкт Закону № 3316 щодо криміналізації злочинів ненависті за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності (СОГІ), що внесла на розгляд депутатка Ольга Василевська-Смаглюк з партії «Слуга народу».

Утім, замість мотиву ненависті за ознакою СОГІ, у законопроекті Волошина пропонує доповнити низку статей Кримінального кодексу мотивом «нетерпимості до інституту сім'ї чи сімейних цінностей», а також внести його до обставин, що обтяжують покарання.

Окремо в документі йдеться про те, щоб додати в Кримінальний кодекс статтю 161-1, згідно з якою публічні заклики та / або пропаганда відмови від народження дітей, руйнування інституту сім'ї, позашлюбних і протиприродних статевих відносин та розпусти каратимуться штрафом від 3 400 до 8 500 грн для громадян і від 8 500 до 17 тис. грн для посадовців або обмеженням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи вести певну діяльність на строк до трьох років або без такого.

Такі самі дії, учинені організованою групою осіб або які спричинили тяжкі наслідки, пропонують карати позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Цей законопроект встановлює неконституційні обмеження права на свободу переконань, на їх вільне виявлення, на свободу шукати, одержувати й поширювати інформацію, ідеї та становить загрозу для правозахисних організацій, які працюють над проблематикою недискримінації, дотримання прав жінок та ЛГБТ.

Законопроект про іноземних агентів

29 травня 2020 року нардеп партії **«Слуга народу» Олександр Дубінський** зареєстрував у Верховній Раді проєкт Закону України **№ 3564** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою)», або т. зв. законопроект «про іноземних агентів».

Це спроба поставити під жорсткий контроль діяльність організацій громадянського суспільства (ОГС), їхніх керівників і працівників, обмежити право членів ОГС бути членами наглядових рад, входити до складу керівних органів державних і комунальних підприємств.

Законопроект № 3564 передбачає введення в обіг нового терміна «громадські об'єднання з іноземною підтримкою». Відповідно до документа, такими є об'єднання, що працюють із соціально-політичною та безпековою проблематикою і мають обсяг фінансування за календарний рік понад 50 тисяч євро, половина якого була надана з-за кордону.

Згідно із законопроектом їм потрібно буде зазначати наявність іноземної підтримки в назві та спеціально маркувати створені в межах грантових проєктів інформаційні матеріали. У назві такої ОГС обов'язково мають бути слова «з іноземною підтримкою», що фактично формуватиме упереджене ставлення до таких організацій.

Громадські об'єднання з іноземною підтримкою обов'язково повинні забезпечувати оприлюднення інформації про фінансування своєї діяльності: джерела, обсяги та цілі фінансування, ведення окремого обліку доходів (видатків), отриманих з іноземних джерел, та доходів (видатків), отриманих з інших джерел.

Водночас колишнім керівникам таких об'єднань протягом року після звільнення пропонується заборонити очолювати державні та комунальні підприємства або входити до наглядових рад цих підприємств. Депутат також пропонує заборонити колишнім керівникам громадських об'єднань обіймати посади на державній службі.

Крім того, Олександр Дубінський хоче, щоб керівники громадських об'єднань щороку проходили перевірку на поліграфі «стосовно можливого вчинення правопорушень у частині зради державних інтересів України», і цей процес знімався на відео.

Законопроект про заборону іноземного фінансування органів влади

2 червня 2020 року співголова депутатської фракції політичної партії **«Опозиційна платформа – За життя» Вадим Рабінович** зареєстрував у парламенті проєкт Закону **№ 3572** «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони фінансування органів влади та їх посадових (службових) осіб з-за кордону та заборони найвищим посадовим особам держави мати громадянство (підданство) іноземної держави».

Цей законопроект забороняє фінансування органів державної влади та отримання їх посадовими особами грошових коштів чи іншого майна в рамках фінансування з-за кордону або від зареєстрованих в Україні юридичних осіб, які отримують кошти з іноземних джерел, зокрема в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

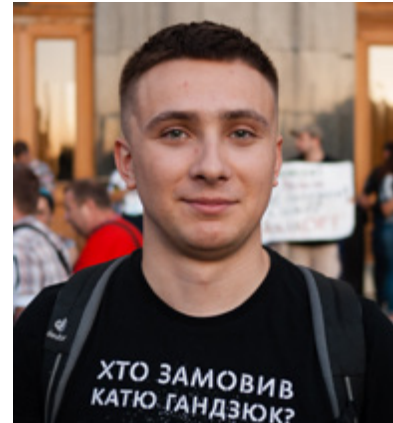
Оскільки велика частина міжнародної технічної допомоги використовується для модернізації та реформ в Україні, зокрема через співпрацю органів влади та громадських організацій, цей законопроект загрожує адвокаційній, освітній та іншим видам діяльності ОГС, що передбачають взаємодію з органами влади.

РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУДОВИЙ РОЗГЛЯД РЕЗОНАНСНИХ СПРАВ СТОСОВНО ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ

Упродовж звітного періоду ZMINA продовжувала моніторинг резонансних кримінальних справ, що стосувалися правозахисників і громадських активістів. Зокрема, ідеться про розслідування та судовий розгляд справ щодо вбивства київської правозахисниці Ірини Ноздровської, вбивства херсонської активістки Катерини Гандзюк, а також кримінальної справи за звинуваченням одеського активіста Сергія Стерненка у вбивстві його нападника.

Справа Сергія Стерненка

У 2018 році в Одесі було вчинено три напади на Сергія Стерненка, координатора ГО «Небайдужі» й колишнього керівника обласного відділення організації «Правий сектор», який також захищав Міський сад Одеси від нелегальної забудови. 7 лютого 2018 року активіста побили й завдали йому різаних ран, 1 травня влучили гумовою кулею в шию. У ході третього нападу, 25 травня 2018 року, Стерненко смертельно поранив одного з двох нападників, Івана Кузнецова.

У травні 2020 року стало відомо про оголошення підозри Олександру Ісайкулу та померлому Івану Кузнецову в справі про третій напад на Сергія Стерненка. Дії підозрюваних кваліфіковано як хуліганство, учинене із застосуванням зброї чи іншого предмета, пристосованого для заподіяння тілесних ушкоджень.

Щодо першого нападу на Стерненка поліція не встановила замовника, виконавців та інших співучасників, і про підозру нікому не повідомлялось. Щодо другого нападу підозру оголосили тільки раніше засудженому Абзалу Баймукашеву (якого на місці нападу затримав сам Стерненко). Крім виконавця злочину, про підозру нікому не повідомлялось.

11 червня 2020 року Стерненка викликали до управління СБУ в Києві та Київській області та оголосили йому про підозру в умисному вбивстві Кузнецова та незаконному носінні холодної зброї.

15 червня Шевченківський районний суд Києва ухвалив рішення про запобіжний захід одеському активістові Сергію Стерненку у вигляді цілодобового домашнього арешту на 60 днів.

Розгляд справи Сергія Стерненка супроводжувався мітингами та протестами, що тривали протягом травня й червня 2020 року. Їх учасники заявляли про політично мотивоване переслідування активіста. Заяви про політичний тиск у справі Стерненка робили Тимчасова слідча комісія¹² Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю за розслідуваннями нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів протягом 2017–2018 років та низка правозахисних організацій і громадських активістів¹³.

Справа Катерини Гандзюк

Херсонську активістку Катерину Гандзюк облили сірчаною кислотою 31 липня 2018 року. 4 листопада того ж року вона померла в лікарні внаслідок опіків 40 % тіла. 6 червня 2019 року п'ятьом виконавцям нападу – Сергію Торбіну, Микиті Грабчуку, Володимиру Васяновичу, В'ячеславу Вишневському та Віктору Горбунову – присудили від трьох до шести років ув'язнення.

Рідні та друзі вбитої активістки вимагають притягнення до відповідальності не лише виконавців, а й замовників цього нападу.

¹² ТСК у справі Гандзюк назвала дії силовиків щодо Стерненка незаконними / ZMINA, 12.06.2020: <https://zmina.info/news/tsk-u-spravi-gandyuk-nazvala-dij-sylovikov-shhodo-sternenka-porushennyam-konstytucziyi/>

¹³ Відкрита заява УГСПЛ щодо переслідування Сергія Стерненка / Українська Гельсінська спілка з прав людини, 11.06.2020: <https://helsinki.org.ua/appeals/vidkryta-zaiava-uhspl-shhodo-peresliduvannia-serhiia-sternenka/>; Як порушували закон та здоровий глузд судді Стерненка? / De Jure Foundation, 19.06.2020: <https://dejure.foundation/news/yak-porushuvaly-zakon-ta-zdoroviy-gluzd-suddi-sternenka>

27 квітня 2020 року СБУ заявила про завершення досудового розслідування в кримінальному провадженні за підозрою голови Херсонської обласної ради Владислава Мангера та помічника депутата цієї ж ради Олексія Левіна в організації нападу на Катерину Гандзюк. Однак у червні 2020 року слідство було відновлено через нові обставини та продовжено до 29 липня. За версією слідства, Владислав Мангер підозрюється в тому, що за попередньою змовою з Олексієм Левіним організував заподіяння тяжких тілесних ушкоджень потерпілій, що призвели до її смерті.

Справу розглядає Печерський суд Києва. 19 червня суд змінив запобіжний захід для Владислава Мангера – на арешт до 28 липня без права застави, а потім до 24 серпня 2020 року.

Активісти ініціативи «Хто замовив Катю Гандзюк?» постійно наголошують, що до змови стосовно нападу на Гандзюк причетні ще ексголова Херсонської обласної державної адміністрації Андрій Гордєєв та його заступник Євген Ришук. Проте в Генпрокуратурі неодноразово заявляли, що в них бракує доказів для вручення їм підозри.

Загалом СБУ порушила кілька кримінальних проваджень, що прямо чи опосередковано мають стосунок до справи Гандзюк. Одне з них стосується Гордєєва та Ришука – щодо їхньої ймовірної причетності до нападу або в ролі замовників, або як підбурювачів чи поплічників. Інші кримінальні провадження пов'язані з обставинами, що передували нападу. Зокрема, це злочини, у яких Гандзюк публічно обвинувачувала керівництво області, і які могли стати мотивом замаху (серед них і підпали лісу, і розкрадання бюджетних коштів тощо).

Справа Ірини Ноздровської

Правозахисниця Ірина Ноздровська кілька років працювала над справою про загибель своєї сестри Світлани Сапатинської, яку 30 вересня 2015 року в селі Демидів на смерть збив племінник голови суду Вишгородського району Дмитро Россошанський. У травні 2017 року Россошанського засудили до семи років ув'язнення. Пізніше, у листопаді 2019 року, його звільнили від відбування покарання. Ноздровська добивалася справедливого покарання для Россошанського.

Її тіло 1 січня 2018 року знайшли у водоймі біля села Демидів Вишгородського району на Київщині. За даними експертизи, жінка загинула від множинних колото-різаних ран. За підозрою у її вбивстві 8 січня затримали 63-річного Юрія Россошанського, батька засудженого Дмитра Россошанського. У другому кварталі 2020 року справу про вбивство Ірини Ноздровської продовжував слухати Шевченківський районний суд Києва. Так, суд продовжував запобіжний захід у вигляді тримання під вартою Юрієві Россошанському, а також досліджував відео його допиту про підготовку вбивства.

НЕЗАКОННІ ДІЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС МИРНИХ ЗІБРАНЬ

У березні 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» та ввів низку обмежувальних заходів, що мали б допомогти в боротьбі з коронавірусом. Утім, обмеження вводились досить непослідовно й ситуативно, іноді вони не мали правової визначеності та взагалі жодного сенсу (як-от заборона відвідування парків і лісопаркових зон)¹⁴.

¹⁴ Див. Правові основи введення карантинних обмежень: звіт за березень–липень 2020 року / Г. Рожкова, С. Перникоса, за ред. В. Батчаєва. – Київ: Асоціація УМДПЛ, 2020. – 26 с. <http://umdpl.info/library/28049/>

Незважаючи на введений карантин, у другому кварталі 2020 року по всій країні відбувалися мирні зібрання, подекуди досить масові (наприклад, мітинги «Руху опору капітуляції», протести у справі Сергія Стерненка, акції за відставку міністра внутрішніх справ Арсена Авакова тощо). У цей період правозахисні організації зафіксували низку випадків надмірного або незаконного застосування сили правоохоронними органами.

Так, Асоціація УМДПЛ спільно з Центром громадянських свобод у період з 4 до 15 квітня 2020 року задокументували¹⁵ 41 випадок порушень за участю представників органу правопорядку. У період з 15 квітня до 20 травня 2020 року було зафіксовано¹⁶ 71 інцидент, пов'язаний з контролем за виконанням карантинних обмежень представниками органів правопорядку. Лідером за кількістю виявлених порушень стало місто Київ та Херсонська область. Загалом інциденти були зафіксовані практично в усіх регіонах України. Частина з них стосувалася незаконних дій поліції під час проведення мирних зібрань.

Центр прав людини ZMINA в другому кварталі 2020 року зафіксував 6 випадків незаконних дій поліції під час мирних зібрань: 4 в Києві і по одному у Львові та Харкові..

Так, 6 квітня 2020 року поліція склала дев'ять адміністративних протоколів щодо учасників безстрокової акції «Весна на граніті», що відбулася в Києві біля Офісу президента України, звинувативши їх у порушенні карантину.

8 квітня 2020 року поліція разом зі спецпризначенцями затримала людей, які вийшли на протест поблизу будмайданчика ЖК #Washington_Concept_House на Лабораторній вулиці в Києві, після того як на територію будівельного майданчика почали завозити будівельну техніку.

1 травня 2020 року у Львові поліція склала адміністративний протокол про порушення карантину на підприємця Владислава Орлова, який оголосив одиночний пікет з вимогою «відновлення конституційного права на працю», що було обмежене у зв'язку з карантинном.

31 травня 2020 року в Києві поліцейські склали адміністративний протокол за статтею про дрібне хуліганство щодо Романа Гардашука, одного з учасників акції протесту «Весна на граніті», що тривала два місяці під стінами Офісу президента України.

5 червня 2020 року в Харкові під будівлею обласної адміністрації поліція перешкоджала харківській активістці Ірині Сальник, яка проводила одиночний пікет з плакатом «Куди дзвонити, якщо вбиває поліція?».

15 червня 2020 року під стінами Шевченківського районного суду Києва, де тривав мітинг на підтримку активіста Сергія Стерненка, поліція із застосуванням сили затримала п'ятьох учасників акції: ведучого мітингу Миколу Виговського, Віталія Овчаренка, Антона Коваленка, Андрія Мартиненка та Олександра Кір'якова. *(Детальний опис див. у розділі «Стислий огляд інцидентів»).*

Правозахисні організації в низці заяв закликали¹⁷ провести ефективне, незалежне і швидке службове розслідування та вжити всіх заходів задля превентивної протидії можливим випадкам непропорційного застосування сили з боку працівників поліції.

¹⁵ Типові порушення представників органів правопорядку під час запровадження карантинних обмежувальних заходів. Періодичний звіт / Асоціація УМДПЛ, 27.04.2020: <http://umdpl.info/library/typovi-porushennya-predstavnykiv-organiv-pravoporyadku-pid-chas-zaprovadzhennya-karantynnyh-obmezhuvalnyh-zahodiv-periodychnyj-zvit/>

¹⁶ Типові порушення прав людини представниками органів правопорядку в ході впровадження карантинних обмежень. Періодичний звіт / Асоціація УМДПЛ, 27.05.2020: <http://umdpl.info/library/drugyj-periodychnyj-zvit-tyповi-porushennya-prav-lyudyny-predstavnykam-organiv-pravoporyadku-v-hodi-vprovadzhennya-karantynnyh-obmezen/>

¹⁷ Заява Центру громадянських свобод щодо випадків непропорційного застосування сили правоохоронцями під час охорони громадського порядку на мирних зібраннях / 07.07.2020: <https://ccl.org.ua/statements/shchodo-vypadkiv-neproportsiynoho-zastosuvannia-sily-pravookhorontsiamy/?fbclid=IwAR1HcXu8VKqBy3CJZTtQaODa9zdGx5hCAIvZq7veHlwu-iWbWTSJUAHhzw>; Відкрита заява щодо застосування вибіркового тиску на учасників мирних зібрань під час карантину на прикладі акції «Весна на граніті» / ZMINA, 20.05.2020: <https://zmina.ua/statements/vidkryta-zayava-shhodo-zastosuvannya-vybirkovogo-tysku-na-uchasnykiv-myrnyh-zbran-pid-chas-karantynu-na-prikladi-akcziyi-vesna-na-graniti/>

СТИСЛИЙ ОГЛЯД ІНЦИДЕНТІВ

■ КВІТЕНЬ 2020 РОКУ

#знищення_чи_пошкодження_майна

У ніч на **3 квітня** 2020 року в **Кам'янському** Дніпропетровської області невідомі спалили авто блогера та громадського активіста **Олега Єфімова**, що було припарковано у дворі багатоквартирного будинку поруч з іншими машинами. На відео з камер спостереження, що пізніше виклали в мережу¹⁸, здалеку видно двох осіб, які підходять до автівки, обливають її чимось і підпалюють.

■ Фото з фейсбук-групи «Левый Берег Каменское»

За словами постраждалого, безпосередньо перед інцидентом якихось погроз не було. Він вважає підпал замовним і пов'язує зі своєю антикорупційною блогерською діяльністю (Єфімов адмініструє пабліки «Левый Берег Каменское»¹⁹ та «Днепрострой Каменское», де він, зокрема, аналізує тендерні закупівлі міста, регулярно публікує дописи під заголовком «О чем не жужжат» із критикою міського голови Андрія Белоусова й пов'язаної з ним партії «Бджола»).

3 квітня Національна поліція Дніпропетровської області почала провадження за статтею 194 Кримінального кодексу (умисне знищення або пошкодження майна). Слідство триває.

Як повідомляє Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ)²⁰, це не перший випадок атак на активних жителів Кам'янського за останні кілька років: у квітні 2019-го невідомі стріляли в керівника ГО «Рух Громадська варта» Євгена Найдю. Тоді поліція почала провадження за статтею «Умисне вбивство» і, встановивши особи ймовірних нападників, оголосила їм про підозру й 17 липня передала справу до суду. Про це вона зазначила у відповідь на запит Центру прав людини ZMINA.

У грудні того ж року невідомі намагалися спалити помешкання, де зареєстрована громадська організація, що захищає права працівників місцевого металургійного заводу – «Надзвичайна

¹⁸ Шок: кадры сегодняшнего поджога авто в г. Каменском (видео) / Событие. Новости Каменского, 03 квітня 2020 року: <https://sobitie.com.ua/novosti-kriminal/shok-kadry-segodnyashnego-podzhoga-avto-v-g-kamenskom-video>

¹⁹ Левый Берег Каменское. Фейсбук-група, 03 квітня 2020 року: <https://www.facebook.com/groups/220643508616791/permalink/504293300251809/>

²⁰ Випалюють вогнем: за що нападають на активістів Кам'янського. Оновлено / Українська Гельсінська спілка з прав людини, 17 квітня 2020 року: https://helsinki.org.ua/articles/vypaliuiut-vohnem-za-shcho-napadaiut-na-aktyvistiv-kam-ians-koho/?fbclid=IwAR1IsKJM53L_JlGSwe61QfCmohe_rOVCgFq15bdM9PdGPXbDrYUiAvWWPEP4

рада тільки робочих Дніпровського металургійного комбінату», у липні 2018 року – підірвали редакцію газети «Событие». За інформацією поліції, за фактом обох інцидентів було почато провадження, але станом на 6 травня розслідування ще тривало, і про підозру нікому оголошено не було.

У лютому 2017-го року в Кам'янському спалили авто журналіста й головного редактора локального видання «Город 5692» Сергія Гузя, а до цього журналіст повідомляв про тиск і спроби не допустити виходу наступного тиражу газети. Того ж місяця спалили автомобіль правозахисника й журналіста Станіслава Мілославського, який видавав газету «Антимафія» (а через місяць після цього інциденту стався підпал типографії, де друкувалася газета).

#знищення_чи_пошкодження_майна

Уранці **3 квітня** 2020 року громадський активіст з **Одеси Дем'ян Ганул** заявив про підпал автівки, що належить його сестрі, але якою він зазвичай пересувався містом. За словами активіста, машина була припаркована на вулиці неподалік від будинку, де він живе.

Інцидент Ганул пов'язує зі своєю громадською діяльністю і критикою міської влади, хоча зазначає, що погрози чи якихось попереджень напередодні не отримував. За його даними, безпосередньо в підпалі брали участь дві особи (їх складно ідентифікувати, бо вони були в медичних масках), але причетних може бути більше²¹. Активіст вважає напад добре спланованим. Йому передувало стеження: на камерах поблизу були зрізані дроти.

■ Фото з фейсбук-сторінки Дем'яна Ганула

3 квітня на телеграм-каналі «Antinazi channel» з'явився допис²² (рос.): «Невідомі антифашисти спалили авто місцевому неонацисту, соратнику Сергія Стерненка, лідеру угруповання «Вуличний фронт» Дем'яну Ганулу. Справедливість іноді трапляється». Однак у дописі використано фотографію спаленої автівки, яку за кілька годин перед тим опублікував сам Ганул на своїй фейсбук-сторінці.

Сам Дем'ян Ганул увечері після інциденту опублікував допис²³, до якого прикріпив відео з камери спостереження, на якому видно підпал, а також назвав осіб і структури, яких він підозрює (антифа серед переліку немає): охоронна фірма «Зевс», Віталій Голодок (ГО «Україна це ми»), міський голова Геннадій Труханов (пов'язує це з майбутніми виборами, ніби це спроба нейтралізувати тих, хто до нього в опозиції) та блогер Анатолій Шарій.

Згаданий у дописі Віталій Голодок тим часом опублікував допис, у якому закликав Ганула «задуматись» і пов'язав його діяльність із криміналітетом (нібито Ганул і ще якісь люди забирали товар у жінки, яка торгувала на ринку сигаретами, – до посту прикріплено відео, як вони виносять коробки, але про що говорять із жінкою, не чути), висловивши припущення, що саме це стало причиною підпалу²⁴.

²¹ Дем'ян Ганул. Особиста фейсбук-сторінка: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2292101841095461&set=a.1476876009284719&type=3&theater>

²² Antinazi channel. Телеграм-канал: <https://t.me/antifaua/1977>

²³ Дем'ян Ганул. Особиста фейсбук-сторінка: <https://www.facebook.com/100008870020776/videos/2291526961152949/>

²⁴ Віталій Голодок. Особиста фейсбук-сторінка: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1185861958411649&id=100009635686434

Поліція Одеси повідомила про відкриття провадження за статтею 194 ККУ (умисне знищення або пошкодження майна)²⁵. За даними правоохоронців, інцидент стався близько третьої години ночі. Наразі ведеться слідство, встановлюються особи причетних до підпалу.

Дем'ян Ганул – громадський активіст з Одеси. Раніше був у складі організацій правого крила «Вуличний фронт» (минулого року вони повідомили про призупинення діяльності) й одеського осередку «Правого сектора». Останнім часом займався екоактивізмом і боротьбою з незаконною забудовою, брав участь у відстоюванні Зеленого театру в Одесі, після сутичок там був затриманий, активно виступав проти захоплення берегової зони, публікував дописи на захист Національного парку «Тузловські лимани». У своїх постах у соцмережах також підтримує колишнього народного депутата Андрія Білецького – лідера правої партії «Національний корпус», засновника полку «Азов».

3 липня Дем'ян Ганул заявив про намір балотуватися в міську раду Одеси на місцевих виборах, але не уточнив, від якої політичної сили.

#юридичне_переслідування

#перешкоджання_проведенню_мирного_зібрання

6 квітня 2020 року поліція склала дев'ять адміністративних протоколів щодо **учасників безстрокової акції «Весна на граніті»**, що відбулася в **Києві** біля Офісу президента України, звинувативши їх у порушенні карантину.

12 травня правоохоронці також спробували затримати учасників організованого в межах акції перформансу, під час якого демонстранти вимагали включити ветеранів до української сторони переговорників у Мінську.

Як розповіла активістка **Ярина Чорногуз** моніторам Асоціації УМДПЛ²⁶, складати протоколи про адміністративне правопорушення поліція приїхала в ніч з 5 на 6 квітня. При цьому напередодні поліцейські зачитували мітингувальникам постанову Кабміну щодо карантинних заходів. Тож вони продовжували акцію в масках та з дотриманням соціальної дистанції у два метри.

Зі слів активістки, після цього інциденту поліція почала прискіпливіше ставитись до безстрокового протесту «Весна на граніті». Під Офіс президента, зокрема, заборонили приносити речі для активістів (ковдри, відра тощо) та писати крейдою на підлозі.

Перформанс 12 травня ініціатива «Весна на граніті» анонсувала окремо. Він містив театралізовану складову: один з учасників Петро Стефарук підніс до Ярини Чорногуз відро з бензином і велосипедною шиною, підпалив його, а Чорногуз перекинула ногою відро на землю, після чого вогонь погасили, а учасники почали скандувати свої вимоги щодо включення ветеранів до переговорної групи. За словами активістки, через деякий час поліція затримала Стефарука й почала виводити з площі, але завдяки втручання Чорногуз та інших активістів його відпустили.

За результатами судового розгляду у двох випадках суд дійшов висновку про недостатність зібраної поліцією доказової бази, ще в чотирьох повернув документи поліції для належного оформлення, а у двох визнав протестувальників винними, але не оштрафував їх, а оголосив

²⁵ Правоохоронці розслідують обставини займання легкового автомобіля «MERCEDES» в центрі Одеси / Національна поліція. Одеська область: <https://od.npu.gov.ua/news/zvichajni-novini/pravoohoronczy-rozsliduyut-obstavini-zajmannya-legkovogo-avtomobilya-MERCEDES-v-czentr-odesi/>

²⁶ Правозахисники засудили вибірковий тиск на учасників акції під Офісом президента / Zmina, 20 травня 2020 року: <https://zmina.info/news/ukrayinski-pravozahisnyky-zasudyly-vybirkovyj-tysk-na-uchasnykiv-akcziji-pid-ofisom-prezydenta/>

їм «усне зауваження»²⁷. Як повідомив Центру прав людини ZMINA член правління громадської організації «Правозахисна ініціатива» **Михайло Лебідь**, що відстежував перебіг ситуації, активісти, які були визнані винними, планують оскаржувати згадане рішення в апеляційній інстанції.

1 липня стало відомо, що Печерський районний суд Києва закрити провадження про адміністративне правопорушення щодо Ярини Черногуз через відсутність у її діях складу адмінправопорушення²⁸.

Акція «Весна на граніті» розпочалась у Києві в березні 2020 року та тривала під стінами Офісу президента України до кінця травня 2020 року. За словами організаторів мітингу, він виник у відповідь на ініціативу Тристоронньої робочої групи в Мінську щодо створення Консультативної ради, що дозволить проводити прямий діалог з представниками непідконтрольних уряду України частини Донецької та Луганської областей. Серед заявлених вимог – скасування згаданої ради, відставка керівника ОП Андрія Бєрмака, радника голови РНБО Сергія Сивохо (активісти вважають цю вимогу виконаною) та міністра внутрішніх справ Арсена Авакова, припинення відведення українських військ у рамках так званої політики «розведення», а також припинення репресій, як вважають активісти, щодо добровольців Андрія Антоненка, Яни Дугарь та Юлії Кузьменко, яких підозрюють у причетності до вбивства журналіста Павла Шеремета²⁹.

#незаконне_затримання_чи_обшук

8 квітня 2020 року поліція разом зі спецпризначенцями затримала людей, які вийшли на протест поблизу будмайданчика ЖК #Washington_Concept_House на Лабораторній вулиці в **Києві**, після того як на території будівельного майданчика почали завозити будівельну техніку.

Як розповів представник громадської ініціативи «Штаб оборони Києва», член комісії з перевірки інформації щодо резонансних об'єктів будівництва при Київській міській державній адміністрації (КМДА) **Петро Михайленко**. Йому зателефонувала киянка **Катерина Науменко**, мешканка одного з будинків поблизу будмайданчика ЖК #Washington_Concept_House на Лабораторній вулиці, і повідомила, що на територію будівельного майданчика завозили будівельну техніку. Михайленко прибув на місце близько 17 години й побачив, що там триває суперечка, а о 17:07 приїхав автобус із силовиками.

■ Фото з фейсбук-сторінки Олександри Навроцької

За словами Михайленка, він став вести відеотрансляцію. Поліцейський це побачив і сказав його затримати разом з іншими протестувальниками (при цьому чоловік був із собакою, тож його разом з твариною так і повезли до відділку). У машині одній із затриманих **Олександрі**

²⁷ Суд визнав двох учасників акції «Весна на граніті» на Банковій винними в порушенні карантину / Zmina, 26 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/sud-vyznav-dvoh-uchasnykiv-akcziyi-vesna-na-graniti-na-bankovij-vynnyty-u-porushenni-karantynu/>

²⁸ Суд не виявив порушення карантину з боку учасниці «Весни на граніті» Ярини Черногуз / Zmina, 1 липня 2020 року: <https://zmina.info/news/sud-ne-vyaviv-porushennya-karantynu-z-boku-uchasnyci-vesny-na-graniti-yaryny-chornoguz/>

²⁹ Весна на граніті. Фейсбук-сторінка, 19 березня 2020 року: https://www.facebook.com/VesnaNaGraniti/posts/101529791493619?__tn__=K-R

Навроцькій³⁰ стало погано (вона вела стрім події й пізніше писала про інцидент у фейсбуці, заявляючи, що вийшла в аптеку, почала знімати конфлікт на вулиці й була затримана³¹) та літньому чоловікові, імені якого Михайленко не знає. Їм викликали швидку. У райвідділі поліції на всіх затриманих склали протоколи.

Навколо цього будівництва, за словами Михайленка, на момент інциденту тривав конфлікт³². У грудні 2019 року неформальне об'єднання «Штаб оборони Києва» подало повідомлення в КМДА про проведення безстрокової акції за цією адресою (Лабораторна, 9–12), що підтвердили в КМДА на запит Центру прав людини ZMINA.

За інформацією активіста, Міністерство культури та інформаційної політики раніше видало припис про зупинення там робіт, але забудовник оскаржує це (і суд на час розгляду призупинив дію припису). Тому де-юре забудовник має право там будувати, але, як пояснив Михайленко, начебто була домовленість цього не робити, поки триває судовий розгляд.

Як розповідає Михайленко, у його випадку протокол стосувався ст. 185 (непокоря законній вимозі поліцейського) та ст. 44-3 (порушення правил щодо карантину людей) Кодексу про адміністративні правопорушення.

Михайленко заявляє, що написав заяву до Державного бюро розслідувань (ДБР), а МВС проводить внутрішнє розслідування. За словами активіста, поліцейські вказували неправильний час затримання і звільнення людей, а в Навроцької залишилися синці від побоїв.

У поліції Києва заявили про затримання 8 квітня 7 осіб³³ (4 чоловіків і 3 жінок), які проводили акцію протесту біля забудови, блокуючи в'їзд техніки. Поліція заперечує, що затримана Навроцька йшла в аптеку, і стверджує, що вона брала участь в акції і не виконувала законні вимоги поліції (на стрімі чути вимоги про припинення зйомки, хоча знімати поліцію на вулиці законно).

Правозахисні організації Центр громадянських свобод та Асоціація УМДПЛ включили цей інцидент до свого моніторингу³⁴, який вони проводили з 4 до 15 квітня, зафіксувавши загалом за цей час 41 випадок порушень прав людини з боку правоохоронців у зв'язку із запровадженням карантину.

#дискредитація

13 квітня 2020 року телепрограма «Гроші» на каналі «1+1» оприлюднила сюжет³⁵, у якому голова правління громадської організації «Центр протидії корупції» (ЦПК) **Віталій Шабунін** та голова благодійної організації «100 % ЖИТТЯ» **Дмитро Шерембей** звинувачуються в ні-

³⁰ Поліція затримала киянку, яка зняла конфлікт навколо будівництва на Печерську. Начебто, «за порушення карантину» (відео) / Хмарочос, 9 квітня 2020 року: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/04/09/politsiya-zatrymala-kyianku-yaka-znyala-konflikt-navkolo-budivnytstva-na-pechersku-nachebto-za-porushennya-karantynu-video/>

³¹ Aleksandra Navrotskaya. Особиста фейсбук-сторінка, 10 квітня 2020 року: <https://www.facebook.com/aleks.navrotskaya/posts/1636570806497875>

³² Компанії Вавриша-Ісаєнка у 2019-му отримали більше дозволів на будівництво, ніж за два попередні роки разом узяті / Бігус. Інфо, 3 квітня 2020 року: <https://bihus.info/kompaniyi-vavrysha-isayenka-u-2019-mu-otrymaly-bilshe-dozvoliv-na-budivnytstvo-nizh-za-dva-poperedni-roky-razom-uztyati/>

³³ На столичному Печерську правоохоронці склали сім адміністративних протоколів на осіб, які влаштували акцію біля забудов / Національна поліція Києва. Офіційний сайт, 09 квітня 2020 року: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/novini/na-stolichnomu-pechersku-pravooxoronczy-sklali-sim-administrativnix-protokoliv-na-osib-yaki-vlashtovali-akcziyu-bilya-zabudovi/>

³⁴ Типові порушення представників органів правопорядку під час запровадження карантинних обмежувальних заходів. Періодичний звіт / Центр громадянських свобод, 28 квітня 2020 року: <https://ccl.org.ua/reports/typovi-porushennia-pid-chas-karantynnykh-zakhodiv/>

³⁵ Куда украинские антикоррупционеры распыляли 143 американских миллиона / Гроші. Ютуб-канал: https://www.youtube.com/watch?v=Swu2CuErEAE&fbclid=IwAR3Tdrtwxiq7nl1LqE_SxiogRHrM_LEAUArc1qweSUFVzQ0sl37704WrqYjM

бито присвоєнні коштів міжнародної допомоги США. Автори сюжету посилаються на висловлювання адвоката американського президента Дональда Трампа Рудольфа Джуліані й позафракційного депутата Верховної Ради Андрія Деркача. Після цього матеріал про це ж з посиланням на «Гроші» зробив УНІАН³⁶.

Автори сюжету роблять спробу нібито проаналізувати обставини, за яких Україні надавалася допомога США. Сума ймовірних зловживань, про яку йдеться в матеріалі, становила то 143 мільйони, то 5 мільярдів доларів. Однак доказів, що розкрадання відбулося, і що громадські активісти Віталій Шабунін, Дмитро Шерембей чи організації, у яких вони працюють, причетні до розкрадання, не наводиться.

Увесь сюжет фактично складається з фрагментів інтерв'ю Джуліані з Деркачем від 28 лютого, які «підозрюють, що кошти були використані неефективно», але з невідомих причин «конкретні схеми відмивання поки не розкривають, мовляв, бережуть для слідчих»; коментарів директора Інституту соціально-політичного проектування «Діалог» Андрія Маселюка та журналіста Володимира Бойка, які висловлюють свої спостереження і припущення щодо описаних у сюжеті обставин, але також не наводять доказів.

Трохи пізніше, 11 травня, інтернет-видання «Strana.UA» публікує статтю на цю ж тему: «У антикорупціонери – після трьох ходок. Як активіст Шерембей став фігурантом кримінальних справ, «освоюючи» західні гранти на мільйони доларів»³⁷. До того ж як нова інформація подаються відомості про судимості Дмитра Шерембея (про що він сам неодноразово раніше повідомляв у багатьох інтерв'ю, розповідаючи, як почав займатись активізмом і допомагати іншим людям, які живуть з ВІЛ).

За кілька днів цю статтю перепублікували інші видання, зокрема «Апостроф»³⁸ та «Обозреватель»³⁹.

Це має ознаки спланованої медіакампанії з дискредитації згаданих антикорупційних активістів.

Усі згадані матеріали з'явилися після того, як 14 лютого 2020 року позафракційний депутат Андрій Деркач подав заяву до поліції щодо нібито розкрадання коштів на суму 149 мільйонів доларів з боку Віталія Шабуніна та Дмитра Шерембея⁴⁰.

Натомість у ЦПК повідомили, що ні організація загалом, ні жоден з її членів ніколи не отримували навіть приблизно таких сум коштів за всі вісім років діяльності, і що правоохоронні органи вже неодноразово проводили відповідні перевірки⁴¹. ZMINA більш детально про це розповідала в моніторинговій доповіді за перший квартал 2020 року.

³⁶ США vs українські антикорупціонери. Україна на порозі міжнародного скандалу / УНІАН, 13 квітня 2020 року: https://www.unian.ua/politics/10957370-ssha-vs-ukrajinski-antikorupcioneri-ukrajina-na-porozi-mizhnarodnogo-skandalu.html?fbclid=IwAR0xNJc_6MMjccNG3IUTgCqR5X47SDg3p_JtVU0hjFgKJSz9GKclv5sH7pU

³⁷ В антикоррупционеры — после трех ходок. Как активист Шерембей стал фигурантом уголовных дел, «осваивая» западные гранты на миллионы долларов / Страна ЮА, 11 травня 2020 року: <https://strana.ua/articles/rassledovania/265964-kak-antikorruptsioner-s-tremja-sudimostjami-s-soratnitsej-suprun-osvaivali-milliony-dollarov.html>

³⁸ «Вынес две жмени золотых украшений»: СМИ рассказали о преступлениях пособника Шабунина / Апостроф, 12 травня 2020 року: <https://apostrophe.ua/news/society/2020-05-12/vyines-dve-jmeni-zolotyih-ukrasheniy-smi-rasskazali-o-prestupleniyah-posobnika-shabunina/196894>

³⁹ Опубликовано резонансное расследование о партнере Шабунина / Обозреватель, 12 травня 2020 року: <https://www.obozrevatel.com/crime/dve-zhmeni-zolota-opublikovano-rezonansnoe-rassledovanie-o-partnere-shabunina.htm>

⁴⁰ Андрей Деркач. Фейсбук-сторінка, 14 лютого 2020 року: https://www.facebook.com/derkach.al/posts/1070451763306888?__tn__=-R

⁴¹ Атака на ЦПК / Центр протидії корупції, дата не вказана: http://attack.antac.org.ua/?fbclid=IwAR1uKwL44Hi9cOfNYvc9yXGKjMil_2hrlQ2isDJWs_N-ITyTPulBSiwmXQ

#порушення_приватності

#дискредитація

21 квітня 2020 року анонімний телеграм-канал «Тайны депутата»⁴² оприлюднив номер телефону керівника «Центру протидії корупції» **Віталія Шабуніна** з підписом: «Ватажок соросні в Україні, захисник корупціонера Ситника (*йдеться про директора НАБУ Артема Ситника – ред.*)». Крім того, зазначається про те, що Шабунін є фігурантом справи про ймовірне розкрадання міжнародної допомоги за позовом депутата Андрія Деркача (ця справа має ознаки юридичного переслідування активіста), а також бездоказово стверджується, що активіст «отримує зарплату» в посольстві США.

Цього ж дня повідомлення з номером телефону Віталія Шабуніна перепублікував на своєму телеграм-каналі депутат фракції «Слуга народу» Олександр Дубінський. Після цього Шабунін повідомив⁴³, що йому надійшли повідомлення від невідомих осіб, а тоді його підключили до кількох торговельних розсилок, і ті стали надсилати спам.

Пізніше, у травні, про оприлюднення особистих номерів телефонів журналістів-розслідувачів та свого номера повідомив головний редактор сайту «Новое время» Віталій Сич⁴⁴.

Телеграм-канал «Тайны депутата» заснований у листопаді 2019 року й публікує номери телефонів, які, як стверджують анонімні автори каналу, здебільшого належать українським політикам і чиновникам, а також громадським активістам (окрім Шабуніна, там є дописи про волонтерку Марусю Звіробій, радника попереднього президента, волонтера Юрія Бірюкова та ін.).

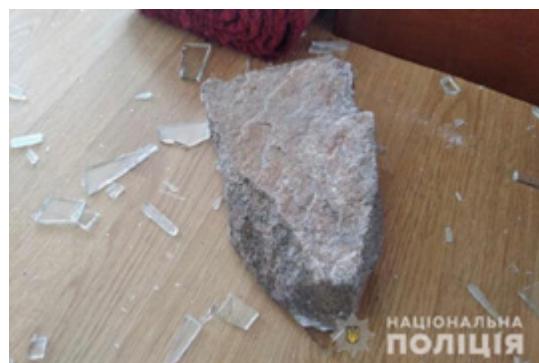
Віталій Шабунін – співзасновник громадської організації «Центр протидії корупції», що займається розробкою та адвокацією законодавчої бази для протидії корупції (зокрема, щодо антикорупційних органів НАБУ, САП, ВАКС та АРМА, криміналізації незаконного збагачення тощо), моніторингом держзакупівель та ініціює розслідування зловживань.

#знищення_чи_пошкодження_майна

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

24 квітня 2020 року блогер і громадський активіст із Тетієва на Київщині **Ігор Савлук** повідомив про переслідування з боку групи осіб, серед яких був тамтешній міський голова Руслан Майструк.

За словами Савлука, ідучи по вулиці, він виявив, як міський голова, співробітниця міськради, військовий комісар і двоє представників прокуратури щось святкували за столом біля військомату.

■ Фото з сайту Національної поліції Київщини

Савлук почав їх знімати смартфоном на відео, заявивши, що вони порушують карантин, а ті у відповідь почали йому погрожувати, намагаю-

⁴² Тайны депутата. Телеграм-канал, 21 квітня 2020 року: https://t.me/tayni_deputata/566

⁴³ Vitaliy Shabunin. Особиста фейсбук-сторінка, 22 квітня 2020 року: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10157259087574537&set=a.10150218837464537&type=3&theater>

⁴⁴ Віталій Сич. Особиста фейсбук-сторінка, 12 травня 2020 року: <https://www.facebook.com/sych.vitaly/posts/3039041099485489>

чись відібрати смартфон. Повернувшись додому, Савлук разом з дружиною того ж дня виїхав з Тетієва й ночував у знайомих, які живуть у сусідньому населеному пункті.

Наступного дня вони приїхали назад і побачили, що два вікна їхнього будинку розбито, а вхідні двері облите бензином. Зайшовши всередину, виявили камінь, трохи більший за цеглину, і напів порожню пляшку з бензином, більша частина вмісту якої була розлита. На думку постраждалого, нападники розбили шибку каменем і закинули туди відкриту пляшку.

Пізніше цього ж дня Ігорю Савлуку зателефонували з незнайомого номера й погрожу-вали: звеліли припинити займатись тим, чим він займається, бо «далі буде гірше», його змусять «їсти свої вулики» і «буде зажигательно». Чоловік записав виклик і виклав у со-цмережі⁴⁵, а також звернувся в поліцію.

Відео, яке відзняв Савлук у військкоматі, а також пізніше в себе вдома активіст передав програмі «Гроші» телеканалу «1+1», і ті використали його в сюжеті 4 травня⁴⁶.

За фактом інциденту поліція відкрила провадження⁴⁷ за частиною 1 статті 347-1 (умисне знищення або пошкодження майна журналіста) Кримінального кодексу України. Як по-відомляє відділ комунікації поліції Київської області, на місці події експерти виявили та вилучили камінь, поліпропіленову пляшку об'ємом 1,5 л, частково заповнену рідиною з різким запахом бензину.

У 2015 році вже був схожий інцидент, коли Ігорю Савлуку побили вікна. Той випадок він пов'язує з відео, яке активіст зняв напередодні минулих виборів: опитування, чи бачать містяни ремонт дороги, про який відзвітував міський голова. У постраждалого є підозри, хто це зробив, а поліція, за словами Савлука, особи нападників не встановила.

Як розповідає про себе Ігор Савлук, громадською діяльністю він почав займатися після подій Євромайдану. Савлук – помічник депутата міської ради з партії ВО «Свобода», має журналістське посвідчення, але, за його словами, якщо раніше він переважно висвітлював діяльність партії, то зараз здебільшого зосереджений на антикорупційній діяльності: моніторив минулі місцеві вибори, висвітлював у соцмережах питання, пов'язані з використанням коштів місцевого бюджету, останнім часом заявляв про вивезення на зва-лище поблизу Тетієва сміття зі Львова (каже, що разом з поліцією вони знайшли там чеки з львівських магазинів і уривки документів з відповідними позначками, а одного разу зу-пинили фуру, що везла відходи, за документами, прямуючи зі Львова). Публікує дописи у групі «Тетіївська правда», на своїх особистих фейсбук-сторінках, ютуб-каналі, співпрацює з білоцерківським ютуб-каналом «Channel45».

⁴⁵ Погрози невідомої особи по телефону / Степан Бандера. Ютуб-канал, 6 травня 2020 року: https://www.youtube.com/watch?v=Vk8vSQRrb4Q&fbclid=IwAR3htnROVlqsDZVz2l1jee6vvyqCv1N-E_MxhZKCo84J3KcLUFVesByAA0qs

⁴⁶ За какую правду местные князьки готовы убить активистов / Гроші. Ютуб-канал, 4 травня 2020 року: https://www.youtube.com/watch?v=aMLKyQLKFrk&feature=emb_logo

⁴⁷ Поліція Київщини відкрила кримінальне провадження за фактом пошкодження майна журналіста / Головне управління Національної поліції в Київській області, 25 квітня 2020 року: <https://kv.npu.gov.ua/news/Informacziya/policziya-kijivshhini-vidkrila-kriminalne-provadžhennya-za-faktom-poshkodzhennya-majna-zhurnalista/?fbclid=IwAR04Ww3ZPwG1b0eZ1v5n6z7kONmZrOKhYF2BJYm1lhLFvMFukSzJWrynHoA>

■ ТРАВЕНЬ 2020 РОКУ

#юридичне_переслідування

#перешкодження_мирним_зібранням

1 травня 2020 року у **Львові** поліція склала адміністративний протокол про порушення карантину на підприємця **Владислава Орлова**, який оголосив одиночний пікет з вимогою «відновлення конституційного права на працю», що було обмежене у зв'язку з карантином. Напередодні чоловік повідомив місцеву владу про свій намір провести акцію.

За словами Орлова, 1 травня на одиночні пікети біля міської ради Львова вийшли одночасно близько ста людей. Подія тривала близько двох годин, після чого Орлов зібрав підписи під вимогами мітингувальників до міського голови та обласної ради, і всі розійшлися.

■ Владислав Орлов, фото з його фейсбук-сторінки

Як зазначає активіст, усе відбувалося мирно, демонстранти дотримувались дистанції, мали на собі маски і рукавички, і протягом мітингу питань у поліції до учасників не виникало. Однак після його завершення до Владислава Орлова підійшов офіцер поліції і запропонував поїхати в Галицький райвідділ поліції, а після відмови – склав на місці адміністративний протокол про порушення карантину. На запитання активіста, які в поліції є докази вчинення ним правопорушення, йому показали відео з реєстратора, де стояли люди в медичних масках, серед яких «десь там» мав бути і він, а також допис у вайбер-групі підприємців, де Владислав Орлов повідомляв про свій намір вийти на одиночний пікет під стіни міськради.

На думку юристів УГСПЛ⁴⁸, Владислав Орлов, як і будь-яка інша особа, має право виходити на пікет, організований ним самим, дотримуючись усіх карантинних правил. Постанова уряду, на яку посилаються поліцейські при складанні адмінпротоколу, забороняє проведення будь-яких масових заходів з певними винятками, але право проводити мирні акції українцям гарантує Конституція та Європейська конвенція з прав людини.

Деякі права та свободи громадян можуть бути обмежені, якщо в Україні оголошено воєнний або надзвичайний стан. Натомість в Україні було оголошено карантин (режим надзвичайної ситуації), а надзвичайний стан ані президентом, ані Верховною Радою запроваджено не було.

Окрім того, правозахисники вказують на вибірковість переслідування: згідно з текстом протоколу порушенням нібито стало те, що одиночний пікет зібрав багато людей, але разом з тим, до відповідальності працівник поліції намагається притягнути не тих осіб, які зібралися під час проведення пікету, а особу, яка подала заявку на проведення пікету.

27 травня Галицький районний суд Львова дійшов висновку про відсутність складу правопорушення в діях активіста⁴⁹.

⁴⁸ Адмінпротокол за пікет під радою: чи порушує мирна акція карантин? / Українська Гельсінська спілка з прав людини, 13 травня 2020 року: <https://helsinki.org.ua/articles/adminprotokol-za-piket-pid-radoiu-chy-porushuie-myrna-aktsiia-karantyn/?fbclid=IwAR3IORXnSQGaPSINpkaQ1WBAHRhbEYeAyAgFqp9fez3I93sNHNrYxPsrZhw>

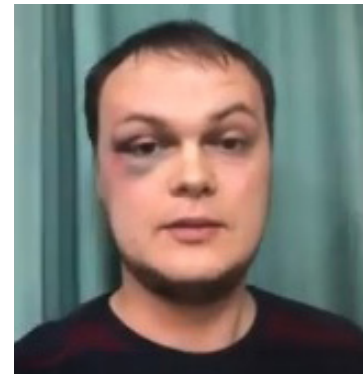
⁴⁹ Львів: суд став на бік активіста в справі про ймовірне порушення карантину на мітингу #SaveFOП / ZMINA, 27 травня 2020 року: <https://zmina.info/news/lviv-sud-stav-na-bik-aktyvista-na-mityngu-savefop/>

Владислав Орлов – приватний підприємець. Він займається оптикою і має власний салон. Крім того, він є одним зі співзасновників всеукраїнського руху «Save ФОП», який бореться за зменшення фінансового навантаження на малий та середній бізнес, а також лідером громадської організації «Ліга підприємців України».

#фізичний_напад

1 травня 2020 року ввечері на парковці ТРЦ «Мега Антошка» неподалік від станції метро «Наукова» в **Харкові** невідомі напали на журналіста і громадського активіста **Микиту Книша**, коли той знімав на відео порушників умов карантину.

За словами постраждалого, він живе неподалік, а на згаданій парковці вечорами збирається молодь, яка влаштовує вуличні автоперегони і загалом голосно проводить час, на що були неодноразові скарги від мешканців навколишніх будинків. Книш стверджує, що почав знімати молодь на відео й викликав поліцію, але патрульний поліцейський повідомив йому, що необхідність носити маску і не збиратися великими групами – це рекомендація, а не закон, тож правопорушення він не бачить і поїхав геть.

■ Фрагмент відеозвернення з фейсбук-сторінки Микити Книша

Одразу після від'їзду патрульних на Книша напала група осіб, побила і забрала рюкзак з його речами. Постраждалий стверджує, що не бачив обличчя нападників, але впевнений, що це не ті люди, яких він зафіксував кількома хвилинами раніше. Відео нападу з розміщеної поряд камери спостереження активіст пізніше виклав на своїй фейсбук-сторінці разом зі зверненням про інцидент⁵⁰.

Після нападу Микита Книш знову викликав поліцію і поїхав у лікарню зняти побої. Пізніше знайшов викрадені речі через функцію «Find my Mac / Find my iPhone». За словами чоловіка, відібраний у нього телефон нападники викинули одразу, а потім також і наплічник з ноутбуком. Окремо викинули також виявлений у наплічнику травматичний пістолет, що належить постраждалому. Він каже, що травмат виявили в кущах, загорнутий у серветку з мікрофібри, яка йому не належить⁵¹.

Поліція відкрила провадження за ч. 2 ст. 187 (розбій) та ч. 2 ст. 345-1 (погроза або насильство щодо журналіста) Кримінального кодексу України⁵².

Микита Книш – експерт із кібербезпеки, який бере участь у різних освітніх заходах з цієї тематики, пише статті й колонки для низки українських видань (зокрема для «Української правди», «Цензор.Нет», «Гордон» тощо).

⁵⁰ Микита Книш. Особиста фейсбук-сторінка, 2 травня 2020 року: <https://www.facebook.com/knysh.nikita/videos/1099056580467448/>

⁵¹ Финальное слово по нападению / Цензор.нет, блоги, 3 травня 2020 року: https://m.censor.net.ua/blogs/3193084/finalnoe_slovo_po_napadeniyu_05042020

⁵² Поліцейські встановлюють особи невідомих, які напали на чоловіка у Шевченківському районі Харкова / Національна поліція. Харківська область, 2 травня 2020 року: <https://hk.npu.gov.ua/news/lnshi-podiji/policzejski-vstanovlyuyut-osobi-nevidomix-yaki-napali-na-cholovika-u-shevchenkivskomu-rajoni-xarkova/>

#знищення_чи_пошкодження_майна

11 травня 2020 року близько пів на четверту ранку невідомий підпалив авто блогера і громадського активіста **Олександра Степаненка** в **Ізмаїлі** Одеської області. Машина була припаркована неподалік від будинку, де живе чоловік, і про підпал йому повідомили сусіди, після чого Степаненко викликав пожежників і поліцію. Близько четвертої ранку прибув екіпаж ДСНС, автівка на той момент майже повністю згоріла.

■ Фото з фейсбук-сторінки Олександра Степаненка

Підпал постраждалий пов'язує зі своєю активістською діяльністю: він веде відеоблог на ютуб-каналі, де висвітлює, зокрема, зловживання представників поліції на дорогах. За словами Степаненка, напередодні інциденту він зробив матеріал про поліцейський пост поблизу села Кирнички на шляху між Одесою та Ізмаїлом, щодо якого блогери отримували скарги про нібито вимагання хабарів.

Крім того, Степаненко розповів про конфлікт із керівництвом ізмаїльського управління Нацполіції: щодо іншого активіста, Владислава Далакова, якого він підтримує, почали провадження через погрози поліцейському приблизно за два місяці до інциденту. Олександр Степаненко стверджує, що погроз не було, а йшлося про емоційне висловлювання в грубій формі, і після цього випадку їм начебто «через людей» переказували, щоб обоє остерігались кримінального переслідування.

До того ж у грудні 2019 року невідомі також підпалили машину **Владислава Далакова**, але, як повідомили в поліції на запит Центру прав людини ZMINA, станом на 12 червня 2020 року про підозру нікому не повідомили.

Що ж до поточного інциденту, то в управлінні поліції Одеської області на запит Центру прав людини ZMINA повідомили, що 11 травня відкрили провадження за статтею 194 ККУ (умисне знищення або пошкодження майна) щодо підпалу автомобіля Олександра Степаненка. Станом на 19 травня про підозру нікому не повідомлялося, слідчі дії тривають. Як повідомили в поліції, розглядається декілька версій, одна з яких – злочин вчинено у зв'язку з громадською діяльністю Степаненка.

#фізичний напад

#перешкоджання_мирним_зібранням

16 травня 2020 року на околиці села **Довжик** Житомирської області невідомі особи (ймовірно, охорона забудовника ТОВ «Аскона-Південь») побили й застосували спецзасоби (газовий балончик) проти кількох місцевих жителів – учасників мирного мітингу, які намагались перешкодити зведенню паркану навколо ділянки Богунського лісу. Місцеві зняли конфлікт на відео та виклали у фейсбук⁵³.

Жителі Довжика наполягають, що будівництво – незаконне. За їхніми даними, поліція Житомирщини розслідує провадження за обставинами незаконного й самоуправного заволодіння ТОВ «Аскона-Південь» та ТДВ «Житомирський дослідно-експериментальний завод нестан-

⁵³ Bunchikova Yulia. Особиста фейсбук-сторінка, 16 травня 2020 року: <https://www.facebook.com/bynhiki/videos/1892609647539639/>

дартного устаткування» земельними ділянками лісового фонду ДП «Житомирське лісове господарство» в селі Довжик. За цими даними, у 2015 та 2016 роках між лісовим господарством і заводом було укладено договори про встановлення безоплатного земельного сервітуту на згаданій ділянці для проїзду транспортних засобів.

Підприємству заборонялося здійснювати самовільні вирубування й пошкоджувати наявні на земельній ділянці насадження, а також використовувати земельні ділянки в цілях, не пов'язаних з умовами договору та законодавства, але надалі вказані землі було загороджено, забетоновано, на них побудовано об'єкти промислового призначення, а все майно зареєстровано на праві власності за ТОВ «Аскона-Південь».

Між тим директорка Житомирської філії компанії «Аскона-Південь» Оксана Лисянська в коментарі журналістам Zhytomyr.info⁵⁴ заявила, що підприємство має всі документи, які підтверджують право власності на цю земельну ділянку, що його воно набуло шляхом купівлі-продажу.

Напередодні, 13 травня, жителька села Довжик також звернулася до поліції із заявою про незаконне зведення паркану. До того ж, як зазначили у Житомирському обласному управлінні поліції на запит Центру прав людини ZMINA, станом на 22 травня інформація про це перевіряється, тобто провадження за цим фактом на той момент не почали.

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

31 травня 2020 року близько десятої ранку на територію Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків «Фаворит», розташованого в **Києві**, ритуальна служба привезла труну й похоронний вінок з написом про скорботу «від друзів і колег» для **Марини Хохрякової**.

Номер, який їм залишили для доставки, не працював, тож співробітники служби стали з'ясовувати, де мешкала померла, виявивши, що жінка, про яку йшлося в їхніх документах, жива. Це – колишня керівниця тамтешнього ОСББ, а нині – активна членка правління, яка виступає проти самовільного захоплення місць спільного користування в будинках з комерційною метою, а також крадіжок електроенергії.

Про випадок повідомив директор з комерційних питань «Укргазвидобування» Сергій Федоренко, який, за його словами, також є мешканцем будинку цього об'єднання⁵⁵.

■ Фото з фейсбук-сторінки Сергія Федоренка

Як пізніше дізналися мешканці будинку, звернувшись до ритуальної служби, за день до інциденту туди прийшов чоловік віком біля сорока років, який обрав труну для своєї нібито померлої дружини, заплатив за неї і замовив доставку під будинок.

У пресслужбі Оболонського райвідділу поліції Києва Центру прав людини ZMINA повідомили про відкриття провадження за статтею 129 Кримінального кодексу України (погроза вбивством).

⁵⁴ На околиці Житомира між представниками компанії «Аскона Південь» та місцевими жителями сталась бійка через встановлення паркану / Житомир.info, 16 травня 2020 року: https://www.zhitomir.info/news_192170.html?fbclid=IwAR3GwveP3hCD1y4af_E0-5jnCtoX_FSvSmZHiW9AK587OW3042uTYsjfEAE

⁵⁵ До представниці київського ОСББ принесли під двері труну і вінок «від друзів і колег» / ZMINA, 1 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/predstavnyci-kyivskogo-osbb-prynesy-pid-dveri-trunu-i-vinok-vid-druziv-i-koleg/>

#юридичне_переслідування

31 травня 2020 року в **Києві** поліцейські склали адміністративний протокол за статтею про дрібне хуліганство щодо **Романа Гардашука**, одного з учасників акції протесту **«Весна на граніті»**, що тривала два місяці під стінами Офісу президента України. В останній день мітингу активісти зробили виставу за мотивами поеми «Тюремна пісня» письменниці Олени Герасим'юк, після закінчення якої поліцейські склали протокол щодо одного з акторів, Романа Гардашука, мотивуючи це тим, що його репліка у виставі містила нецензурну лексику.

■ Фото з фейсбук-сторінки Олени Герасим'юк

Як видно на відеозаписі⁵⁶, розміщеному на фейсбук-сторінці ініціативи, глядачі заступилися за актора, почавши заново декламувати репліку, про яку йдеться, та пропонуючи притягнути себе до відповідальності за лихослів'я, однак щодо них поліція протоколів не складала.

Як розповіла Центру прав людини ZMINA авторка п'єси Олена Герасим'юк, присутня під час постановки, представники органів правопорядку перешкоджали активістам від початку акції, наприклад, заборонили використовувати частину реквізиту, яку перед цим дозволили, тощо.

На момент підготовки моніторингової доповіді суд ще не розглянув згаданий адміністративний протокол.

Поему «Тюремна пісня» Олени Герасим'юк неодноразово ставили на сцені. Зокрема, у квітні 2016 року її мали змогу побачити гості «Книжкового арсеналу» в Києві за участю авторки. Тоді для постановки спеціально облаштували один з підвалів будівлі Мистецького арсеналу, де відбувалася книжкова виставка. На 2020 рік анонсувався вихід однойменної збірки віршів.

■ ЧЕРВЕНЬ 2020 РОКУ

#знищення_чи_пошкодження_майна

2 червня 2020 року вдень у центрі міста **Бахмут** на Донеччині невідомі підпалили машину представника руху «Майбутнє Бахмутської громади» **Сергія Фісуна**⁵⁷. За словами активіста, це трапилося неподалік від офісу руху: він вийшов провести людину, яка до них приходила, а потім зайшов назад помити руки – і йому зателефонували, що машина горить. Підпал Фісун вважає помстою за свою громадську діяльність і вказує на його замовний характер.

Як з'ясував постраждалий, зловмисників було двоє: один облив бампер з п'ятилітрової канистри пальним, інший підпалив («Вільне радіо» записало свідка: жінка говорила, що бачила одного чоловіка).

■ Фрагмент відео з фейсбук-сторінки Сергія Фісуна

⁵⁶ Весна_на_граніті. Фейсбук-сторінка, 31 травня 2020 року: https://www.facebook.com/watch/live/?v=305119633840084&ref=watch_permalink

⁵⁷ Активісту в Бахмуті на Донеччині спалили автівку / ZMINA, 3 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/aktyvistu-v-bahmuti-na-donechchyni-spalyly-avtiku/>

За словами Сергія Фісуна, раніше йому вже погрожували (передавали через колегу Юрія Буслова й інших його знайомих, а також писали на стінах офісу), через що активіст звертався в поліцію, але причетних до цього правоохоронці не знайшли.

3 червня поліція Бахмута повідомила про відкриття провадження за фактом підпалу, кваліфікувавши інцидент як умисне знищення або пошкодження майна (частина 4 статті 194 Кримінального кодексу України)⁵⁸.

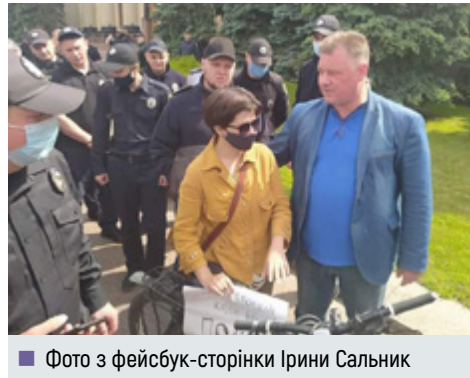
Як повідомили в поліції на запит Центру прав людини ZMINA, станом на 12 червня причетних до підпалу не встановлено, ведуться слідчі дії. Водночас отримання заяв від Сергія Фісуна про погрози в поліції заперечили.

Рух «Майбутнє бахмутської громади» – це об'єднання місцевих громадських активістів з різних організацій, які намагаються вирішувати локальні проблеми містян (незаконні мафи, юридичні проблеми з житлом), борються з місцевою корупцією тощо⁵⁹.

#перешкоджання_проведенню_мирного_зібрання

5 червня 2020 року в **Харкові** під будівлею обласної адміністрації поліція перешкоджала харківській активістці **Ірині Сальник**, яка проводила одиночний пікет з плакатом «Куди дзвонити, якщо вбиває поліція?»⁶⁰. Відео інциденту поширила медіагрупа «Накипело»⁶⁰.

У цей день⁶¹ біля Харківської ОДА пройшло одночасно кілька акцій протесту проти порушень прав людини з боку поліцейських⁶²: одну організовували представники «Спілки ветеранів АТО» та ультраправі організації, інші відбувалися стихійно.

■ Фото з фейсбук-сторінки Ірини Сальник

Як розповіла Ірина Сальник, вона прийшла на акцію за відставку міністра внутрішніх справ Арсена Авакова, що була анонсована в соцмережах, не з'ясувавши, хто її організовує. На місці побачила символіку ультраправих організацій «Фрайкор» та «Правий сектор» і вирішила стати трохи далі, де були люди без символіки. Тоді, за словами активістки, до них підійшов поліцейський і повідомив демонстрантам без символіки, що організатори мітингу, представники ультраправих організацій, не хочуть, щоб люди, які не входять до їхніх організацій, брали участь у їхньому мітингу. Після цього, як пояснила Сальник, вона вирішила стати збоку, одиночним пікетом, щоб до неї не було питань.

Після цього, за словами Сальник, поліцейські силою вивели її з площі, заявивши, що вона не може там перебувати, оскільки не подавала повідомлення про мітинг (це незаконно: в Україні не потрібно отримувати дозвіл для того, щоб брати участь у мирному зібранні). Інцидент, про який ідеться, трапився після того, як ультраправі завершили свій мітинг і почали розходитись.

⁵⁸ Поліція Бахмута проводить розслідування за фактом підпалу автівки місцевого мешканця / Бахмутський відділ поліції, 3 червня 2020 року: <http://bahmut-police.dn.ua/news/view/6616>

⁵⁹ Громадське Бахмут. Ютуб-канал, 21 грудня 2017 року: https://www.youtube.com/watch?time_continue=114&v=RzJ30xMKCIQ&feature=emb_logo

⁶⁰ Акція протесту «Аваков має піти» у Харкові. Сутички / Накипело, фейсбук-сторінка, 5 червня 2020 року: https://www.facebook.com/watch/live/?v=2446433265648468&%3Bref=watch_permalink

⁶¹ 5 червня у Верховній Раді відбулася година запитань до уряду, де звітував очільник МВС Арсен Аваков. У Києві та низці інших міст цього дня відбулися акції з вимогою його відставки.

⁶² В Харькове полицейские по требованию праворадикалов вывели активистку с митинга за отставку Арсена Авакова. В ее поддержку собрался еще один митинг / Грати, 05 липня 2020 року: <https://graty.me/news/v-harkove-policzejskie-po-trebovaniyu-pravoradikalov-vyveli-aktivistku-s-mitinga-za-otstavku-arsena-avakova-v-ee-podderzhku-sobral-sya-eshe-odin-miting/?fbclid=IwAR3GXlcL6afUmsKlr2m80B0BT9JnCpUQuRshKZFy4UECjyZCscT8joc-qwc>

За словами активістки, при цьому поліцейські погрожували їй судом, але жодних протоколів чи інших процесуальних документів не склали.

Інша активістка, представниця харківського жіночого об'єднання «Сфера» **Анастасія Попова**, яка також вийшла на акцію проти свавілля поліції, побачивши анонс у твітері, повідомила про те, що силовики намагалися витіснити з площі всіх, хто не мав стосунку до акції за участі праворадикалів⁶³.

За її словами, деякі ультраправі впізнали їх (як учасників заходів на захист прав ЛГБТІ-спільноти) і щось сказали поліцейським, після чого ті стали закликати їх покинути площу й так само заявляли, що без повідомлення органам влади акція є незаконною. У свою чергу учасники акції не хотіли йти раніше за ультраправих, бо остерігались агресії з їхнього боку. Зрештою через тиск з боку поліції вони були вимушені розійтися. Як виводили Ірину Сальник, Анастасія Попова не бачила. Вона каже, що та залишалася на площі після того, як вони пішли.

5 червня Ірина Сальник подала заяву про застосування до неї сили з боку поліції.

10 червня Ірина Сальник повідомила, що провадження за її заявою не вносили в ЄРДР⁶⁴. Тоді, за словами активістки, вона подала заяву до ДБР⁶⁵.

#юридичне_переслідування

11 червня 2020 року Управління Служби безпеки України (СБУ) в **Києві** та Київській області оголосило одеському активістові **Сергію Стерненку** про підозру в умисному вбивстві та незаконному носінні холодної зброї⁶⁶.

Раніше, у травні, стало відомо про оголошення підозри Олександрі Ісайкулу та Івану Кузнецову в справі про напад на Сергія Стерненка в Одесі 25 травня 2018 року. Дії підозрюваних кваліфіковано як хуліганство, вчинене із застосуванням зброї чи іншого предмета, пристосованого для заподіяння тілесних ушкоджень. Тоді відбувся напад на Стерненка, унаслідок якого один з нападників, Іван Кузнецов, був смертельно поранений.

■ Сергій Стерненко виступає на мітингу під СБУ, де йому оголосили про підозру

Це був третій напад на Стерненка за 2018 рік: у лютому активіста побили й завдали йому різаних ран, у травні влучили гумовою кулею в шию.

Як пояснили в СБУ⁶⁷, нападники Кузнецов та Ісайкул мали на меті залякати й нанести тілесні ушкодження Стерненку, а тому їхні дії кваліфікували за ст. 296 ч. 4 Кримінального кодексу України (хуліганство із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета), а дії Стерненка кваліфікували як убивство, оскільки той, за версією слідства, погнався за нападниками після того, як вони почали тікати, і потім наніс смертельне поранення Кузнецову.

Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю за розслідуваннями нападів на Катерину Гандзюк та інших громадських активістів у свою чергу вийшла з

⁶³ Nastya Popova. Особиста фейсбук-сторінка, 5 червня 2020 року: https://www.facebook.com/nastya.popova.353/posts/3126779594080633?__tn__=R

⁶⁴ Харків: заяву активістки про застосування до неї сили з боку поліції не зареєстрували як злочин.

⁶⁵ Ірина Сальник. Особиста фейсбук-сторінка, 29 червня 2020 року: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=3701672789863374&set=a.749517105078972&type=3&theater>

⁶⁶ Стерненку оголосили про підозру в умисному вбивстві та носінні зброї / ZMINA, 11 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/sternenku-ogolosyly-pro-pidozru-v-umysnomu-vbyvstvi-ta-nosinni-zbroyi/>

⁶⁷ СБ України. Офіційна твітер-сторінка: <https://twitter.com/ServiceSsu/status/1271029842734125058>

відкритою заявою⁶⁸, у якій засудила дії співробітників СБУ, які оприлюднили презентацію, у якій, на думку депутатів, безапеляційно стверджувалося, що Стерненко здійснив умисне вбивство.

На думку депутатів, оцінку інциденту має надавати виключно суд, але не слідчі СБУ. До того ж аргументація слідства, за словами членів ТСК, спирається на дані лише однієї з судово-медичних експертиз і не бере до уваги дані інших досліджень.

Українська Гельсінська спілка з прав людини також оприлюднила заяву⁶⁹, у якій назвала справу Стерненка політично вмотивованим переслідуванням. У трьох кримінальних провадженнях, де Сергій Стерненко є потерпілим, ідеться про три послідовні напади на активіста, у жодному з яких слідством не встановлені замовники та досі не притягнуті до кримінальної відповідальності виконавці: згаданий Олександр Ісайкул переховується від слідства, проте не оголошений ні в національний, ні в міжнародний розшук. Натомість слідчі зосередилися на оголошенні підозри Сергієві Стерненку, який змушений був захищати своє життя та здоров'я і під час третього нападу завдав смертельних поранень одному з нападників Івану Кузнецову. Проте слідство, як вказують правозахисники, відкидає обставини, що передували третьому нападу, а також сам факт замовного нападу, оголошуючи Стерненку підозру навіть не в перевищенні необхідної оборони, а в умисному вбивстві. Окрім того, занепокоєння експертів викликає інформація про політичний тиск на слідство, що регулярно з'являється в медіа: зокрема, про тиск у справі Стерненка раніше заявляли колишній генеральний прокурор України Руслан Рябошапка, його заступник Віктор Трепак, а також колишній старший групи прокурорів Андрій Радіонов.

На момент публікації моніторингової доповіді Сергію Стерненку обрали запобіжний захід у вигляді домашнього арешту. 25 червня 2020 року СБУ повідомила йому про завершення досудового розслідування в цій справі.

Сергій Стерненко – громадський активіст з Одеси, колишній очільник тамтешнього «Правого сектору», пізніше ГО «Небайдужі», зараз живе в Києві, серед іншого – веде відеоблог «Речовий доказ». В Одесі брав участь у протестах проти забудови Літнього театру Одеси, після яких його затримували.

#фізичний напад

#залякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

12 червня 2020 року близько 19:45 в Києві представники праворадикальної організації «Традиція і порядок» напали на активістку **«Феміністичної майстерні»** та учасницю ініціативи **«FemSolution»**, які відклеювали з паркану навколо Гостиного двору на Конtrakтовій площі плакати з написами «Стать – це статья. Гендер не існує», «Традиція, сім'я, порядок», зображення меча, що розрубує ЛГБТ-прапор.

■ Скриншот з інстаграм-сторінки «Традиції і порядку», 14 червня 2020 року

За словами однієї з постраждалих, на них напали більше десятка чоловіків, штовхали, викрикували образи, били по обличчю. Нападників постраждалі не впізнали, але кажуть, що в руках декого з них були трафарети з написом «Традиція і порядок», а в інших на футболках були зображені логотипи однойменної організації. Ця організація в соцмережах раніше написала про

⁶⁸ ТСК у справі Гандзюк назвала дії силовиків щодо Стерненка незаконними / Zmina, 12 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/tsk-u-spravi-gandzyuk-nazvala-dij-sylovikov-shhodo-sternenka-porushennyam-konstytuciyi/>

⁶⁹ Відкрита заява УГСПЛ щодо переслідування Сергія Стерненка / Українська Гельсінська спілка з прав людини, 11 червня 2020 року: <https://helsinki.org.ua/appeals/vidkryta-zaiava-uhspl-shhodo-peresliduvannia-serhiia-sternenka/>

«рейд» із розклеювання згаданих плакатів, а в коментарях до згаданого допису інші користувачі згадують про конфлікт між ними та феміністками (останні натомість стверджують, що конфлікту не було, а був напад).

Як зазначає одна з постраждалих активісток, вони кликали на допомогу, і хтось із перехожих викликав поліцію, однак протягом наступних сорока хвилин правоохоронці не реагували (на той момент нападники вже пішли). При цьому, за словами постраждалих, диспетчери відповідали на їхні дзвінки, але екіпаж не приїжджав. Тоді активістки пішли до Подільського райвідділу поліції й самі написали заяву про правопорушення.

16 червня за фактом інциденту поліція почала провадження за статтею «Хуліганство» Кримінального кодексу України.

«Феміністична майстерня» утворилася в 2014 році як низова ініціатива у Львові, зараз є зареєстрованою громадською організацією, що займається гендерною просвітницькою діяльністю та підтримкою ЛГБТК-людей.

«FemSolution» – це студентська феміністична антиксенофобна та антигомофобна ініціатива, заснована в 2016 році в Києво-Могилянській академії. Діяльність ініціативи – різноманітна: проведення лекцій, організація дискусій, кінопереглядів, воркшопів, читка п'єс і вуличний активізм.

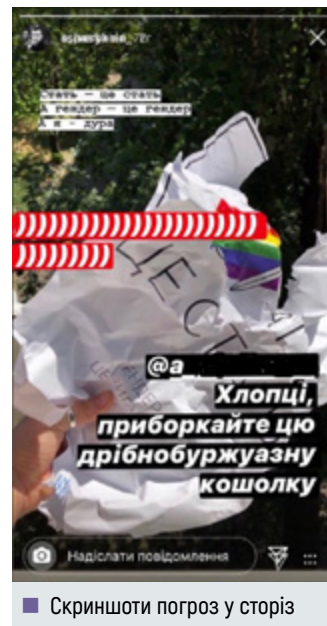
#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

13 червня 2020 року після згаданого вище «рейду» ультраправих організації «Традиція і порядок» на Подолі в Києві ЛГБТ-активістка **Анна** (прізвище вона просила не вказувати) заявила про погрози в мережі.

За словами активістки, вона зняла деякі з розвішених ультраправими антигендерних плакатів на Подолі й розмістила допис про це на своїй інстаграм-сторінці, після чого в коментарях під постом надходили погрози, а сам акаунт почали тегати в сторіз із погрозами.

Окрім того, знайомі повідомили активістці, що її обговорюють у чаті телеграм-каналу ультраправих «Вольєр». Анна до поліції не зверталась.

Також відомо, що крім активісток, які знімали плакати, представники організації «Традиція і порядок» у цей же період часу нападали на підлітків з неформальною зовнішністю⁷⁰.

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

14 червня 2020 року в **Одесі** голова Чорноморської правозахисної групи та блогер **Ігор Кравець** отримав повідомлення з погрозами від невідомої особи. Користувач Руслан Сергєєв, який зареєстрований у соцмережі тільки з нинішнього року та який не має публічних дописів на сторінці, окрім

⁷⁰ На Подолі під час «агітрейду» праворадикалів трьох неповнолітніх дівчат забризкали сльозогінним газом / ZMINA, 23 червня 2020 року: https://zmina.info/news/u-kyievi-pid-chas-ahitreydu-pravoradykaliv-tr-ca%b9okh-nepovnoitnikh-divchat-zabryzkaly-sl-ca%b9ozohinnym-hazom/?fbclid=IwAR1ug5iMjMgvmz_folJroMpCVtYn5MOv8Xg3gXeNRAMQlogNRXc0vagvD0

фотографії профілю, порадив Кравцю «бути обачним на дорогах»⁷¹. Згаданий акаунт не має зв'язків з акаунтом активіста й має ознаки бота (облікового запису не від реальної людини).

Ігор Кравець пов'язує появу таких повідомлень зі своєю громадською діяльністю: активіст займається захистом правозахисників, зокрема моніторить і висвітлює судові засідання щодо випадків їхнього переслідування, публікує дописи на різні гострі теми, пов'язані з проблемами Одеси (щодо незаконної забудови, дискримінації, активності проросійських ініціатив).

За його словами, напередодні інциденту, 8 червня, він опублікував допис про те, що після ДТП, у якому постраждали діти, у мережі почали масово публікувати повідомлення з ознаками мови ворожнечі щодо іноземців. На думку Ігоря Кравця, повідомлення, які він отримав, могли бути пов'язані саме з цим, або той, хто їх надсилав, хотів, щоб так думали.

Як розповів правозахисник Центру прав людини ZMINA, він досить часто отримує образливі повідомлення, а зараз вирішив відреагувати, тому що в регіоні були негативні прецеденти: нападу на громадського активіста Сергія Гнезділова⁷² у грудні 2019 року також передували погрози.

Одеська поліція спочатку відмовилася реєструвати провадження за фактом погроз Ігорю Кравцю, але він оскаржив це через суд. 25 червня Малиновський районний суд Одеси зобов'язав поліцію почати відповідне провадження⁷³.

Ігор Кравець – одеський блогер і правозахисник. Є засновником і головою правління Чорноморської правозахисної групи. Раніше співпрацював з Асоціацією УМДПЛ в Одесі, координував моніторингову кампанію «Поліція під контролем» у регіоні.

#незаконне_затримання_або_обшук

15 червня 2020 року під стінами Шевченківського районного суду **Києва**, де тривав мітинг на підтримку активіста Сергія Стерненка, якому якраз обирали запобіжний захід, поліція із застосуванням сили затримала п'ятьох учасників акції: ведучого мітингу **Миколу Виговського, Віталія Овчаренка, Антона Коваленка, Андрія Мартиненка та Олександра Кір'якова**. Фото, як силовики б'ють ногами лежачого протестувальника Кір'якова, зокрема, зробив і оприлюднив журналіст «Радіо Свобода» Сергій Нужненко.

■ Фото: Сергій Нужненко, «Радіо Свобода»

Поліція пояснила свої дії тим, що демонстранти перешкоджали роботі журналістів, але щодо дій причетних до побиття пізніше була призначена службова перевірка.

Як заявив начальник столичної поліції Андрій Крищенко, на правопорушників складено адміністративні протоколи за двома статтями – ст. 173 (дрібне хуліганство) та ст. 185 (злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського) Кодексу України про адмі-

⁷¹ Одеса: голова Чорноморської правозахисної групи заявив про погрози / ZMINA, 15 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/odesa-golova-chornomorskoj-pravozahysnoj-grupy-zayavuv-pro-pogrozy/>

⁷² В Одесі напали на активіста Сергія Гнезділова: раніше йому погрожував депутат від ОПЗЖ / ZMINA, 1 грудня 2019 року: <https://zmina.info/news/v-odesi-napaly-na-aktivista-sergiya-gnezdilova-ranishe-jomu-pogrozhuval-deputat-vid-opzhh/>

⁷³ Малиновський районний суд м. Одеси. Ухвала / Опендтабот, 25 червня 2020 року: <https://opendatabot.ua/court/90064571-99de6c317cfa6621d9a5edc50897e08c?fbclid=IwAR0-13kkc4FUe0VSjdtxRQEF5-t0v5rhoQ0JUjnVAESZwj2RGawAkR6lkW>

ністративні правопорушення (КУпАП), а також почато кримінальне провадження про перешкоджання діяльності журналіста⁷⁴.

Однак Микола Виговський заявив, що стосовно нього склали ще один адмінпротокол, нібито пов'язаний з порушенням порядку проведення масових заходів. Цю статтю КУпАП послідовно критикують правозахисники, адже в Україні не потрібно отримувати дозвіл на проведення мирних зібрань⁷⁵.

Як розповів Центру прав людини ZMINA **Микола Виговський**, конфлікт, про який ідеться, розгортався так: під час мітингу він побачив, що співробітники телеканалу ZIK готуються робити включення, й увімкнув сирену на гучномовці, почувши яку почали підходити інші люди й кричати, що вони думають про згадане медіа, але фізично ніхто журналістів не чіпав (у моніторинговому звіті Інституту масової інформації⁷⁶ журналістка згаданого телеканалу розповідає, що спочатку їй заважали шумом робити включення в ефір, а тоді її оточила поліція, відтіснивши протестувальників). Коли поліція почала відштовхувати мітингувальників, то спробувала затримати Виговського, але натовп не дав його схопити, відтягнув назад. Тоді, за словами активіста, силовики знову перейшли в наступ, скрутили його, заламавши руки й тиснучи руками на горло, протягнули за свій кордон і вперли обличчям у стіну.

Свідком інших затримань він безпосередньо не був, «краєм ока бачив, як б'ють когось, але кого саме, не міг зрозуміти». Потім Виговського та інших затриманих кинули в автозак, де було важко дихати через спеку.

Як розповів Центру прав людини ZMINA інший затриманий, **Віталій Овчаренко**, він не мав наміру брати участь у якомусь силовому протистоянні і, коли поліція почала відштовхувати протестувальників, спочатку подумав, що Виговський падає, спробував його підхопити, але в результаті його самого почали тягнути, порвали футболку, повалили, заламавши руки, протягли по землі. Активіст також заявив, що під час сутички хтось на нього наступив. Потім, як і Виговського, його поставили біля стіни суду, а тоді повели до автозаків. Увесь цей час, як стверджує Овчаренко, він не чинив опору силовикам.

За що відбулося затримання, Овчаренко дізнався тільки у відділенні. Йшлося про дві статті Кодексу про адміністративні правопорушення: ст. 173 (дрібне хуліганство, нібито за нецензурну лайку) та ст. 185 (злісна непокоря законному розпорядженню поліцейського).

Олександр Кір'яков розповів Центру прав людини ZMINA, що не бачив, як відбувалися попередні затримання, бо виходив у магазин. Коли повертався назад під суд, де тривав мітинг, то побачив, що поліцейські ведуть затриманих за будівлю у внутрішній двір, і побіг до них, можливо, щось при цьому кричав (точно не пам'ятає), але нікого не бив першим. За словами Кір'якова, його штовхнули в спину, повалили на землю і почали бити декілька чоловіків у формі. Били, серед іншого, в голову, тому після інциденту в чоловіка певний час боліла щелепа.

У райвідділі щодо Кір'якова так само склали протокол за тими ж статтями, що й Овчаренка.

Ще з двома людьми, які були затримані того дня під судом, Центру прав людини ZMINA не вдалося зв'язатися. Станом на час публікації доповіді інформації щодо розгляду в суді протоколів про адміністративні правопорушення затриманих активістів не було.

⁷⁴ «За протиправні дії біля Шевченківського районного суду міста Києва на п'ятьох осіб складено адміністративні матеріали», – Андрій Крищенко / Національна поліція. Київ, 15 червня 2020 року: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/publicna-bezpeka-ta-poryadok/za-protipravni-diji-bilya-shevchenkivskogo-rajonnoho-sudu-mista-kijeva-na-p-yatoh-osib-skladeno-administrativni-materiali-andrij-krishhenko/>

⁷⁵ Частина затримань під Шевченківським судом точно відбувалася з порушеннями – OZON / ZMINA, 16 червня 2020 року: <https://zmina.info/news/chastyna-zatryman-pid-shevchenkivskym-sudom-tochno-vidbuvalasya-z-porushennyamy-ozon/>

⁷⁶ Барометр свободи слова за червень 2020 року / Інститут масової інформації, 3 липня 2020 року: <https://imi.org.ua/monitorings/barometr-svobody-slova-za-cherven-2020-roku-i33914>

Тим часом журналіст «Радіо Свобода» **Сергій Нужненко**, який задокументував порушення з боку силовиків, 19 червня заявив про тиск з боку представників МВС, зокрема повідомив про дзвінок заступника міністра внутрішніх справ Антона Геращенка. Нужненко також додав, що його номер телефону з'явився у відкритому доступі.

Микола Виговський – координатор проєктів руху «Чесно», активно бере участь в акціях проти поліцейського свавілля (за звільнення міністра внутрішніх справ Арсена Авакова), на підтримку Сергія Стерненка, приходить також на акції ініціативи «Хто замовив Катю Гандзюк?».

Віталій Овчаренко – ветеран війни на Сході України, блогер, громадський активіст, медіакоординатор maidan.org.ua.

Олександр Кір'яков не входить до громадських організацій та об'єднань, каже, що прийшов на акцію просто як громадянин. Він також є ветераном. Зараз навчається в аспірантурі на історичному факультеті КНУ імені Тараса Шевченка.

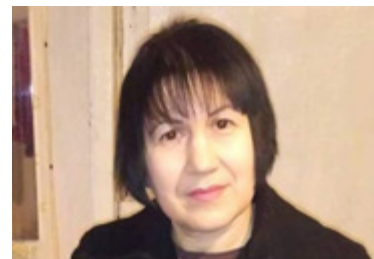
#фізичний_напад

Уранці **20 червня** 2020 року громадська активістка **Валентина Бучок** підірвалася на розтяжці, яку невідомі встановили на хвіртку в дворі її будинку в селі **Іванопілля** на Донеччині. Вибуховий пристрій спрацював, коли жінка відчинила хвіртку. Активістка зазнала численних осколкових поранень, пізніше її прооперували в місті Костянтинівка.

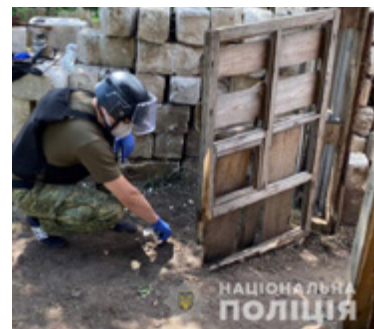
Поліція Донеччини почала провадження за ст. 15, ст. 115 (замах на умисне вбивство) Кримінального кодексу України⁷⁷.

Це не перший замах на Валентину Бучок. У жовтні 2019 року так само на її подвір'ї невідомі встановили розтяжку, але тоді чоловік Валентини вчасно її помітив, і ніхто не постраждав. Жінки в той час не було вдома, вона перебувала в суді. Окрім того, як розповідає сама Валентина Бучок, її будинок намагались підпалити, а через рік після звільнення з полону т. зв. «Донецької народної республіки» хтось убив її кота.

Валентина Бучок – колишня цивільна заручниця угруповання т. зв. «ДНР», яка відстоювала свої права на виплати від держави, проукраїнська активістка (читала лекції про свій досвід у заручниках, проходить як свідок у кількох справах щодо злочинів на Донбасі, знялася в документальному фільмі «Ізоляція» журналіста Сергія Іванова про катівню в колишньому однойменному арт-центрі Донецька, де її тримали, тощо).

■ Валентина Бучок, фото з її фейсбук-сторінки

■ Фото з сайту Національної поліції

#порушення_приватності

У ніч з **25 на 26 червня** 2020 року в **Києві** ЛГБТ-активістку **Софію Лапіну** переслідував на автівці невідомий, коли вона з колегою поверталася додому після заходу «КиївПрайду», що відбувався в барі «Хвильовий» на Подолі. Про деталі вона розповіла у фейсбуці⁷⁸.

⁷⁷ Поліція Костянтинівки встановлює обставини травмування жінки внаслідок вибуху / Поліція Донеччини, 20 червня 2020 року: <http://police.dn.ua/news/view/politsiya-kostyantynivki-vstanovlyue-obstavini-travmuвання-zhinki-vnaslidok-vibuhu>

⁷⁸ Sofiia Lapina. Особиста фейсбук-сторінка: [https://www.facebook.com/sofiialapina/posts/2854510944776198?__xts__\[0\]=68.ARB5PXQm_ZEaqjz_wYxq1xXUG-kHBuxlAqv3elDloRq-iAhamEtqSAT-CabcstLxGk6EtSmHe3AG-sMZATZm5C_tBroZumWuRnnIH3vd0sXUewtQDz4tP51xB4KGbB72Kkgj-OdVwdBmijOSza2PPE2srxFL5GjWtXAjyYwrTAU2f0aLzHAJPEGKIUNhtgBfirG17d3YvpS&__tn__=R](https://www.facebook.com/sofiialapina/posts/2854510944776198?__xts__[0]=68.ARB5PXQm_ZEaqjz_wYxq1xXUG-kHBuxlAqv3elDloRq-iAhamEtqSAT-CabcstLxGk6EtSmHe3AG-sMZATZm5C_tBroZumWuRnnIH3vd0sXUewtQDz4tP51xB4KGbB72Kkgj-OdVwdBmijOSza2PPE2srxFL5GjWtXAjyYwrTAU2f0aLzHAJPEGKIUNhtgBfirG17d3YvpS&__tn__=R)

За словами Лапіної, пізніше згадану автівку бачили припаркованою біля будинку, куди вона приїхала, а також її помічали біля бару «Хвильовий» (тоді з неї вийшов чоловік середнього віку).

25 червня під час заходу в рамках місяця підтримки ЛГБТ-спільноти на літній терасі бару «Хвильовий» було заплановано два заходи: спочатку відбувалася дискусія «Панельне обговорення: Поділ своїми руками», а потім була запланована вечірка «Pride Party». Як зазначили представники організації «КиївПрайд», вони повідомили поліцію про обидва заходи, аби та могла забезпечити охорону правопорядку, однак якщо дискусія пройшла спокійно, то вечірку поліція припинила достроково, склавши протокол про адміністративне правопорушення на власників бару⁷⁹. Ті у свою чергу стверджують, що перед заходами все було узгоджено, правоохоронці проводили перевірку дотримання карантину й не виявили порушень.

Крім згаданого випадку, Софія Лапіна також повідомила Центру прав людини ZMINA про інші випадки стеження за собою, які вона пов'язує зі своєю громадською діяльністю і через які, зокрема, їй доводилося змінювати адресу проживання.

Софія Лапіна – громадська активістка, керівниця PR-департаменту ГО «КиївПрайд», раніше працювала в правозахисній ЛГБТ-організації «Наш світ».

■ ІНЦИДЕНТИ ЗА ПОПЕРЕДНІЙ ПЕРІОД, ПРО ЯКІ СТАЛО ВІДОМО В ДРУГОМУ КВАРТАЛІ 2020 РОКУ

#фізичний напад

29 березня 2020 року в Кам'янському на Дніпропетровщині побили голову громадської організації «С.Т.А.Р.Т» **Костянтина Філатова**. Невідомі вимкнули електрику в квартирі чоловіка, щоб виманити його на сходи, після чого один з них напав на нього з бейсбольною биткою. За словами постраждалого, на нападниках були маски, але він зміг би їх впізнати все одно, оскільки в процесі сутички йому вдалося увімкнути світло і краще їх роздивитись.

У лікарні чоловік записав відеозвернення⁸⁰.

■ Костянтин Філатов після нападу, кадр з відео на ютуб-каналі Leonid Brezhneff

Як розповідає Костянтин Філатов, це другий напад на нього: у листопаді 2016 року активіста побила група осіб на підвір'ї багатоквартирного будинку⁸¹, але поліція так і не знайшла нападників.

Після нападу поліція відкрила провадження за статтею 125 Кримінального кодексу України (легкі тілесні ушкодження) і опитала його. Станом на 28 травня воно було перекваліфіковане із завдання легких тілесних ушкоджень на завдання ушкоджень середньої тяжкості (ст. 122 ККУ), але особу нападника встановлено не було.

⁷⁹ Поліція виписала адмінпротокол бару «Хвильовий» за порушення норм карантину під час прайд-вечірки. Що трапилося? / Хмарочос, 26 червня 2020 року: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/06/26/politsiya-oshtrafuvala-bar-hvylovyj-za-porushennya-norm-karantynu-pid-chas-prajd-vechirky-shho-trapylosya/>

⁸⁰ В Каменском совершено нападение на гражданского активиста / Leonid Brezhneff, ютуб-канал, 1 квітня 2020 року: https://www.youtube.com/watch?v=g9gg6kolSpw&feature=emb_logo

⁸¹ Ругать власть в фэйсбуке – опасно для здоровья! / Інформаційний портал міста Кам'янське, 9 листопада 2020 року: <http://www.xn--80akarckijz.xn--j1amh/rugat-vlast-v-fehijsbuke-opasno-dlya-zdorovya/>

Щодо нападу 2016 року, про який розповідав Філатов, поліція повідомила, що за фактом завдання активістові ушкоджень середньої тяжкості було відкрито провадження. Його розслідували більше двох років, але в червні 2019 року справу закрили за відсутністю складу злочину (п. 2 ч. 1 ст. 284 Кримінального процесуального кодексу).

Костянтин Філатов – голова громадської організації ГО «С.Т.А.Р.Т», заснованої в 2015 році в Кам'янському. Організація фокусується на аналізі бюджетної політики міста, залученості громадян до процесу ухвалення рішень, діяльності та фінансуванні комунальних підприємств Кам'янського.

#незаконне_затримання_чи_обшук

#юридичне_переслідування

30 березня 2020 року в **Києві** за адресою вул. Кудряшова, 8–10, де раніше розташовувались гуртожитки Національної академії внутрішніх справ, було затримано голову громадської організації «Твердиня» **Юрія Федоренка**, який приїхав туди фіксувати проведення будівництва всупереч припису Державної архітектурно-будівельної інспекції про зупинення підготовчих та будівельних робіт. Прийшовши на будмайданчик, Федоренко викликав поліцію, але прибула не слідчо-оперативна група, а група патрульних поліцейських.

За словами Федоренка, поліцейські сказали йому, що поряд відбулося адміністративне правопорушення, доставили його до Солом'янського райвідділу поліції «для встановлення особи», але натомість склали адмінпротокол про порушення ним карантину (ст. 44-3 Кодексу про адміністративні правопорушення).

Активіст каже, що їхати відмовлявся, хоча спротиву не чинив, але на нього все одно вдягнули кайданки, а пізніше провели обшук без понятих. Федоренко також стверджує, що карантину він не порушував: на відео затримання, яке активіст передав моніторам Центру прав людини ZMINA, видно, що він – у захисній масці, а на момент затримання, за словами активіста, поряд з ним перебував 1 представник громадськості й 6 правоохоронців.

На запит Центру прав людини ZMINA щодо підстав та обставин затримання Юрія Федоренка⁸² Управління Національної поліції м. Києва відповіло, що не може надати цю інформацію нібито тому, що порушить таким чином закон про захист персональних даних.

Пізніше, 8 липня 2020 року, Юрій Федоренко повідомив Центру прав людини ZMINA, що суд розглянув згаданий протокол про адміністративне правопорушення й повністю його виправдав. Водночас сам активіст подав скаргу на дії поліцейських до ДБР, і, за його словами, провадження за цією заявою станом на цей час розслідується.

За згаданою адресою забудовник «Інтергал-Буд» зводить ЖК «City Hub», маючи документи на реконструкцію гуртожитків Національної академії внутрішніх справ.

Департамент Державної архітектурно-будівельної інспекції на запит Центру прав людини ZMINA від 16 квітня повідомив про проведення перевірки згаданого будівництва в лютому 2020 року й виявлення порушень будівельних норм, унаслідок чого було складено відповідний протокол щодо генерального підрядника ТОВ «БК «Інтергал-Буд» та проектувальника ТОВ «АБК «Квадрат»», а також припис Національній академії внутрішніх справ та ТОВ «БК «Інтергал-Буд»» щодо припинення підготовчих та будівельних робіт за цією адресою від 21 лютого 2020 року. За цими даними, припис був актуальним на момент інциденту.

⁸² Громадська організація «Твердиня». Фейсбук-сторінка: https://www.facebook.com/watch/live/?v=240845750379677&ref=watch_permalink

17 січня 2020 року Державне бюро розслідувань почало провадження за заявою ГО «Твердиня» щодо ймовірних зловживань під час укладання договору між керівництвом академії та ТОВ «Інвестбудактив». Копію відповідного документа активісти «Твердині» надали в розпорядження Центру прав людини ZMINA. Водночас на запит Центру ZMINA від 16 квітня щодо актуального статусу цього провадження ДБР ніякої інформації не надало.

ГО «Твердиня» заснована 2017 року в Києві. Серед іншого займається громадським моніторингом незаконної забудови, звертається зі скаргами до відповідних органів правопорядку, а також публікує на своїх сторінках в соціальних мережах відео про перебіг своєї роботи.

#порушення_приватності

Громадські активісти **Ілля Власюк**, **Ганна Циба** (арткураторка), **Давид Чичкан** (художник) та **Софія Лапіна** (активістка «КиївПрайду»), які брали участь в акції під посольством Туреччини проти проведення воєнної операції в Сирії, заявляють про стеження за собою.

Зокрема, як зазначили вони в коментарях Українській Гельсінській спілці з прав людини⁸³, цього року їм стало відомо про існування документа – інформаційного плаката під заголовком «Ініціативне розслідування», де містилися різні особисті дані згаданих осіб: фото (з біометричних паспортів), місце реєстрації, проживання, певні характеристики нібито від СБУ, а також описано вміст телеграм-месенджера Ганни Циби. Сама вона стверджує, що в лютому 2020 року його зламали, а також намагалися отримати доступ до її фейсбук-акаунта, але не змогли через двофакторну авторизацію.

У коментарі УГСПЛ активісти говорять про ймовірний зв'язок стеження за ними з розслідуванням справи про підпал вишок оператора «Lifecell» (турецький бізнес) та «Водафон» на Київщині, що сталися в листопаді 2019 року⁸⁴.

Як зазначається в документі, що є в розпорядженні Центру прав людини ZMINA, суд надав дозвіл на проведення щодо Ганни Циби негласних слідчих дій. Водночас причиною є тільки те, що під час акції під посольством Туреччини вона тримала плакат з написом «Рожава» (Rojava, регіон в Сирії, де курди проголосили автономію), і «аналогічні написи» були виявлені на відео, розміщеному в соціальних мережах (телеграм-канал «Боец анархист») після підпалів телефонних вишок. Одна лише згадка географічної назви на плакаті не може бути достатньою підставою для ухвалення такого рішення. Щодо деяких інших згаданих активістів у документі також зазначається про рішення проводити негласні слідчі дії, але без уточнення причини для цього.

Як розповів Центру прав людини ZMINA Ілля Власюк, про документ йому стало відомо на початку березня 2020 року. Власюк зазначає також, що напередодні була спроба зламу телеграм-акаунта, прив'язаного до його особистого номера телефону, але будь-яких офіційних слідчих дій з ним не проводили.

Центр прав людини ZMINA звернувся до Національної поліції із запитом щодо перебігу розслідування цього провадження й очікує на відповідь.

⁸³ ЗА ЩО поліція України переслідує пікетувальників турецького посольства / Українська Гельсінська спілка з прав людини, 28 квітня 2020 року: <https://helsinki.org.ua/articles/za-shcho-politsiia-ukrainy-peresliduie-piketuval-nykiv-turets-koho-posol-stva/?fbclid=IwAR0QU7dGS3X9-BiQxhIPctPkkaZleko2shpFuKqVrDcc-6naB4C9tPH5MSU>

⁸⁴ Анархісти знищили дві вишки lifecell на Київщині в знак підтримки курдів / Zaxid.net, 14 листопада 2019 року: [https://zaxid.net/anarhisti_znishchili_dvi_vishki_lifecell_na_kiyivshini_v_znak_pidtrimki_siriyskih_kurdiv_video_n1492884](https://zaxid.net/anarhisti_znishchili_dvi_vishki_lifecell_na_kiyivshini_v_znak_pidtrimki_kurdiv_video_n1492884)

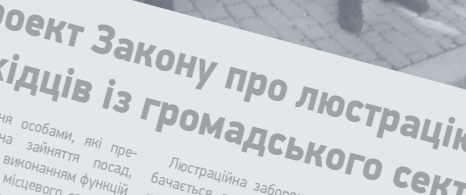

Проект Закону про іноземних агентів

у проєкті закону передбачається ввести окреме поняття для громадських об'єднань з іноземною підтримкою, під яке підпадати-ме організація, яка отримує від іноземців більше 50% всього фінансування або обсяг річної підтримки з-за кордону перевищує 50 тис. євро.; організація також підпадає під визначення «громадського об'єднання з іноземною

підтримкою», якщо вона займається перерахованими в проєкті суспільно-політичними питаннями (наприклад конституційного ладу, внутрішньої або зовнішньої політики тощо) або намагається впливати на формування державної політики. Інформаційні матеріали в рамках проєктів із іноземною підтримкою мають відповідно маркуватися, а їхні копії треба надсилати в Мін'юст; передбачено особливе звітнування про джерела фінансування та напрямки діяльності; керівники таких об'єднань за згодою матимуть проходити поліграф щодо можливості зради державних інтересів країни; вимоги щодо звітнування та напрямки обсяги фінансування та напрямки діяльності стосуються і благодійних організацій.

особливе звітування про діяльність фінансування та напрямки об'єднаності; керівники таких об'єднань за згодою матимуть проходити поліграф щодо можливої зради державних інтересів країни; вимоги щодо звітування про джерела, обсяги фінансування та напрямки діяльності стосуються і благодійних організацій.

Проект Закону про люстрацію вихідців із громадського сектору

ЗМ 2020

Люстрація заборона перд-
бачається для осіб, які займ-
ують впроваджені останніх
років перед днем призначення
(обрання) на посаду, що
здійснюються заповнення
партії, яка виставила
будь-якого іншого джерела
фінансування. Висновок
можливо, що це не є

на якого іншого джерела фінансування.

АКТИВІЗМ 2020.

МОНІТОРИНГОВА ДОПОВІДЬ ЩОДО ПЕРЕСЛІДУВАНЬ АКТИВІСТІВ І ПРАВОЗАХИСНИКІВ

КВІТЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 2020 РОКУ

